

vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 9. avgust 1963

Štev. 32 (1107)

Mednarodna solidarnost

Današnji svet je razdeljen na več taborov, meje ne gredo le med narodi in državami, ločnice postavljajo — čeprav nevidne — tudi ideološke in razne druge razlike. Zlasti Vzhod in Zahod sta danes dva pojma, mimo katerih ni mogoče reševati mednarodnih problemov. Vsaj zaenkrat še ne. Toda vedno bolj stopajo v ospredje tiste države širom sveta, ki blokovsko niso vezane in prav zaradi tega s svojo moralno močjo silijo oba nasprotna bloka k zmanjševanju medsebojnega nezaupanja, k sporazumevanju in odstranjevanju nasprotij. Največji uspeh, ki so ga doslej zabeležile neblokovske države, je nedvomno v tem, da so izsilile sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Pomen tega sporazuma namreč ni le v zmanjšanju nevarnosti, ki jo je za vse človeštvo predstavljalo preizkušanje atomskega orožja; še mnogo večji pomen je v dejstvu, da sta Vzhod in Zahod spoznala, da je ob obojestranski dobri volji tudi kljub številnim nasprotjem mogoče najti skupno govorico.

Ravno v dnevi, ko so v konkretnem primeru našli skupno govorico in napravili prvi korak na poti miru, pa je še drug dogodek pokazal, da so meje med državami in pregrade med narodi le iluzorične, če spregovori človek človeku: strašna katastrofa, ki je doletela glavno mesto Makedonije, je sprožila mednarodno solidarnost največjega obsega. Ob težko prizadetem Skopju so se na mah odprle vse meje in podrle vse pregrade, odpadli so predsodki in razlike. Ne glede na državno pripadnost, narodnost, politično prepričanje, veroizpoved in ideološko usmerjenost je dobresedno ves svet stopil v akcijo, da pomaga lajšati gorje, ki ga je prebivalstvu Skopja povzročil potres.

»Skopje je zadeva nas vseh!« To ni le ugotovitev jugoslovanskih narodov, ki v bratski povezanosti nudijo prebivalcem Skopja vso mogočo pomoč. »Skopje je zadeva nas vseh!« To je danes geslo milijonov ljudi širom sveta, to je prepričanje vsakega posameznika, da pomaga sočloveku, ki ga je zadevala nesreča. Iz tega prepričanja se je porodila široko zasnovana akcija mednarodne solidarnosti: prvimi izrazom sožalja državljanov je sledila gmotna pomoč vlad, javnih ustanov in zasebnih organizacij; iz vseh delov sveta so začele prihajati v Skopje pošiljke denarja, hrane, zdravil, obleke, gradbenega materiala, strojev in aparatov, instrumentov, šotorov in drugih potrebščin; iz številnih držav so se v Skopje napotile skupine reševalcev, zdravnikov, strokovnjakov in prostovoljnih pomočnikov. Vsa na svoj način in po svojih zmogljivostih hoče pomagati in tudi dejansko pomaga, zavedajoč se, da bo jutri morda tudi sam potreboval pomoč drugih.

Res, Skopje in njegove prebivalce je doletela huda nesreča in jim je gotovo v tolažbo, da v tej nesreči niso ostali sami, marveč so jim takoj prihiteli na pomoč milijoni širom sveta. Prav ob tem spontanem izrazu solidarnosti pa se hkrati vsiljuje vprašanje: ali je res potrebna katastrofa, da človek spozna človeka, ali se mora res zgoditi nesreča, da se prebudimo iz sebičnosti in najdemo pot do bližnjega?

Današnji svet se ponaša z neslutnim napredkom tehnike in znanosti ter z visoko razvito civilizacijo in kulturo. Na istem svetu pa je še ogromno gorja in krivica, bede in nekulturnosti. Veliki predeli sveta so močno zaostali, na stotine milijonov ljudi umira od gladi, v raznih deželah se ljudem odreka človeško dostojanstvo, ker je njihova koža druge barve, ker govorijo drug jezik, ker pripadajo drugi veri. Vse to je svet 20. stoletja: svet atomske energije in osvajanja vesolja, svet razdvojenosti in neenakosti, skratka svet, ki skriva v sebi strašne nevarnosti za ves človeški rod.

Kljub vsem tem nesoglasjem pa je človek tega sveta prav ob tragičnem primeru Skopja odkril v sebi tisto silo, ki ga je dvignila nad vse predsodke. Zakaj potem Skopje ne bi bilo žanal, ki bi tudi v vseh drugih vprašanjih pozival k mednarodni solidarnosti, da bi na svetu končno prevladalo spoznanje, da smo vsi ljudje ena sama velika družina!

XII. Avstrijski lesni sejem Koroški velesejem v Celovcu

Včeraj je bil v Celovcu slovesno odprt 12. Avstrijski lesni sejem — Koroški velesejem, ki se je v zadnjih letih razvil v pomembno gospodarsko prireditev, katere pomen daleč presega meje Koroške in tudi Avstrije ter predstavlja važno manifestacijo v okviru evropskega gospodarstva.

Otvoritvene slavnosti se je udeležilo veliko predstavnikov političnega in gospodarskega življenja, med njimi predsednik parlamenta dr. Maleta, ministri dr. Bock, Olah, Probst in dr. Schleinzler ter državni sekretarja dr. Kranzlmayr in Weighart, predsednik deželnega zbora Tillian, deželni glavar Wedenig z ostalimi člani deželne vlade, državni in deželni poslanci, zastopniki posameznih zbornic, velesejemov, gospodarskih in drugih ustanov ter župani Celovca, Beljaka in mnogih drugih koroških občin.

Pri otvoritvi so bili navzoči tudi visoki uradni predstavniki Jugoslavije, Romunije, Sovjetske zveze, Amerike, Italije, Francije, Nizozemske, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in drugih držav. Prav tako pa so se slavnostnega akta udeležile močne delegacije gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvaške, Italije ter Romunije.

Po govorih predsednika Koroškega velesejma Novaka, župana Ausserwinklerja in deželnega glavarja Wedeniga je prireditev uradno otvoril minister za trgovino in obnovo dr. Bock. Nato so si slavnostni gostje ogledali posamezne razstave velesejma, ki bodo za 10 dni pritegovala mnoge tisoče domačih in tujih obiskovalcev. (Obširno poročilo o lefošnjem velesejmu objavljamo na drugi strani današnje številke).

Ob 18. obletnici prve atomske bombe nad Hirošimo:

V Moskvi je bil slovesno podpisan sporazum

o prepovedi jedrskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo

Ravno ob 18. obletnici dneva, ko je na japonsko mesto Hirošimo padla prva atomska bomba in opozorila svet na strašne posledice morebitne atomske vojne, so se v velikem kremeljskem dvorcu v Moskvi vsedli za dolgo mizo zunanji ministri Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije, da podpišejo pred nedavnim doseženi sporazum o prepovedi jedrskih poskusov v vesolju, ozračju in pod vodo. Slovesnosti ob podpisu sporazuma so prisostvovali najvišji sovjetski državniki s predsednikom vlade Hruščovom na čelu, generalni sekretar OZN U Tant ter člani delegacij treh držav. Po podpisu so trije zunanji ministri in generalni sekretar U Tant podali izjave, v katerih so poudarili veliki pomen tega sporazuma. Nato pa je bil velik sprejem, ki ga je ob tej priložnosti priredila sovjetska vlada in na katerem je pred 1500 gosti spregovoril predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov.

Odprija je pot k ureditvi drugih mednarodnih vprašanj

Kot prvi je po podpisu sporazuma spregovoril sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, ki je izrazil zadovoljstvo nad sklenitvijo sporazuma in med drugim poudaril: Sovjetska zveza se že vrsto let zavzema za opustitev poskusov z jedrskim orožjem. Zdaj je to vprašanje rešeno, kar zadeva prepoved jedrskih poskusov v treh sferah. Sovjetska vlada ocenjuje to kot uspeh svoje miroлюбne zunanje politike, kot uspeh vseh držav, ki se zavzemajo za odvrnitev nevarnosti nove vojne, za ohranitev in krepitev miru.

Sklenitev sporazuma o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem — je dejal Gromiko — lahko odpre pot k ureditvi drugih, še važnejših mednarodnih problemov, med drugimi k rešitvi razorožitvenega problema. Sovjetska vlada se bo še nadalje trudila in bo storila vse, kar bo od nje odvisno, za čim hitrejšo ureditev dozorelih mednarodnih vprašanj, med drugim tudi vprašanj, ki se tičejo evropske varnosti. Ob koncu svojega govora je Gromiko nazdravil miru in prijateljstvu med narodi.

Prvi korak na poti do varnega in miroljubnega sveta

Ameriški zunanji minister Dean Rusk je v svojem govoru najprej naglasil, da so vlade treh držav s podpisom sporazuma napravile to, kar mora navdati vse človeštvo z upanjem, da bo to prvi korak na poti do varnega in miroljubnega sveta. Sporazum, ki smo ga podpisali, je dober prvi korak — korak, ki se ga je Amerika dolgo in iskreno nadejala. Toda to je samo prvi korak. Z njim ni odvrnjena nevarnost atomske vojne, z njim niso zmanjšane atomske zaloge, ni zaustavljena proizvodnja jedrskega orožja, ni omejena njegova uporaba v vojne namene.

Torej nam ni mogoče zdaj za trdno reči, kakšen bo pomen tega dejanja. Zgodovina bo dokončno podala svojo sodbo o tem, kako smo opravili to še nedovršeno delo za mir. Kajti od naše individualne politike, stališč in ukrepov bo odvisno, ali bo tak korak v nadzorstvu nad oborožitvijo prvi in edini ali pa prvi izmed mnogih. Če si bomo kolektivno, z drugimi narodi vred, še nadalje prizadevali doseči, da bi v nadaljnjih korakih

ne popustil zamah, ki ga kaže ta sporazum, potem današnji upi ljudi v težnji po miru ne bodo več samo sen in bodo začeli dobivati konkretno obliko stvarnosti.

To je res zgodovinski trenutek

Podobno izjavo je podal tudi britanski zunanji minister Alexander Home, za njim pa je spregovoril generalni sekretar OZN U Tant, ki je najprej poudaril: V vzdušju, v kakršnem živi dandanes človeštvo, v razmerah, ko se čedalje bolj krepi oboroževalno tekmovanje in ko vladata medsebojno sumničenost in nezaupanje, ki se bistveno ne zmajujeta, je vsak sporazum med vodilnimi državami pomemben dogodek. Dejstvo, da smo danes prvič priče pomembnega prekreta v pogajanjih, ki so bila dolgotrajna in so se včasih zdela brezplodna, ki pa so tekla že leta na področju razorožitve, se zdi, da je ta trenutek res zgodovinski. Ta sporazum je postal možen pričo modrosti in poguma, ki so ga izpričali voditelji treh velesil, prav tako pa tudi pričo neutrudnih in vztrajnih naporov vseh udeležencev teh pogajanj.

U Tant je opozoril tudi na razna druga vprašanja, ki jih je treba rešiti in ki so bila stalno na dnevnem redu Generalne skup-

Ugoden odmev na sporazum po vsem svetu

Kakor že neposredno ob sklenitvi sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov, tako je imel tudi slovesni podpis sporazuma zelo ugoden odmev po vsem svetu. Splošno ocenjujejo sporazum kot važen korak na poti miru in kot uspešen ter obetajoč začetek izboljševanja odnosov med Vzhodom in Zahodom, ker so bili s tem ustvarjeni pogoji tudi za reševanje drugih važnih mednarodnih problemov. Splošno prevladuje mnenje, da je bil s tem narejen le začetek in bodo šele nadaljnja pogajanja pokazala, kako daleč sega dobra volja.

Zunanji ministri Amerike, Velike Britanije in Sovjetske zveze so po podpisu sporazuma v Moskvi začeli nova pogajanja, pri katerih je v ospredju sovjetski predlog o sklenitvi nenapadalne pogodbe med državami Atlantskega pakta in državami Varšavske zveze, medtem ko se obe zahodni velesili zavzemata predvsem za sporazum, s katerim bi preprečili razširitev atomskega orožja na druge države. Prav tako pa se

Dinamiški atentati

na Južnem Tirolskem

Po daljšem »premirju« je na Južnem Tirolskem spet prišlo do dinamiških atentatov, ki so močno razburili javnost ne le v tej pokrajini, marveč po vsej Italiji in tudi v Avstriji. V zvezi s temi atentati je policija aretirala nekaj južnih Tirolcev, ki pa jih je po zaslišanju spet izpustila na svobodo, medtem ko sta dva južna Tirolca, ki sta bila pri enem izmed teh atentatov ranjena, v bolnišnici pod policijskim nadzorstvom. Hkrati pa je bil na avstrijsko-italijanski meji aretiran neki Dunajčan, ki je obdolžen, da je zbiral podatke o italijanski vojski.

Novo teroristične akcije so ostro obsodili tudi južni Tirolci ter avstrijska vlada, češ da so škodljive posebno zdaj, ko se pripravlja nov sestanek zunanjih ministrov obeh držav.

ščine OZN. Izrazil je upanje, da bodo v istem duhu sporazumevanja in medsebojnega razumevanja, ki je bil značilen za ta pogajanja, vložene vse sile tudi za reševanje ostalih mednarodnih problemov.

Uspeh vseh ljudi dobre volje

Na sprejemu, ki je sledil podpisu sporazuma, je predsednik sovjetske vlade Hruščov v svojem govoru poudaril pomen tega dogodka in dejal, da je podpis sporazuma uspeh vseh ljudi dobre volje, ki želijo razorožitev, mir na svetu in sodelovanje med narodi. Ljudem se ni treba več s strahom ozirati v nebo, ali bodo deževale radioaktivne padavine, zato bodo sporazum z veseljem sprejeli milijoni ljudi na vseh celinah. To je referendum, ki ga podpirajo vsi ljudje, ki želijo mir.

Sporazum je ustvaril dobro vzdušje in pomeni korak k nadaljnjemu zmanjšanju mednarodne napetosti, je izjavil Hruščov in nadaljeval: S prepovedjo jedrskih poskusov v atmosferi, vesolju in pod vodo pa niso rešeni vsi problemi ohranitve miru in razorožitve. Na svetu sta dva družbena sistema in mir med njima lahko omogoči samo miroljubna koeksistenca. Zato se ni treba ustaviti pri tem, kar smo dosegli, treba si je nadalje prizadevati za razorožitev, ureditev nemškega vprašanja in skleniti nenapadalno pogodbo med NATO in Varšavsko zvezo. Hruščov je opozoril tudi na to, da je še cela vrsta konkretnih problemov, katerih ureditev sama po sebi ne jamči miru, ki pa lahko prispeva k odvrnitvi vojne nevarnosti in zagotovitvi miru na svetu, ter ob koncu poudaril: Sklenitev sporazuma pa je vse-kakor dobro delo za vse človeštvo.

razgovarjajo o ukrepih, s katerimi bi lahko preprečili nevarnost nenadnega oboroženega spopada.

Takoj po podpisu sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov so predstavniki treh držav objavili skupen poziv vsem državam sveta, v katerem jih pozivajo, naj pristopijo k sporazumu. Temu pozivu je že doslej sledilo veliko število držav: okoli 40 držav je že izrazilo pripravljenost, da se pridruži sporazumu, v nadaljnjih 70 državah pa so uradni predstavniki sporazum pozdravili, tako da je pričakovati, da se mu bo v najkrajšem času pridružilo nad 100 držav z vseh celin.

Nasprotno pa sta se Francija in Kitajska odločno izrekli proti sporazumu, medtem ko so v Zahodni Nemčiji sporazum sam sicer pozdravili, vendar je Adenauer napovedal, da bo njegova vlada pristopila le tedaj, če v tej zvezi ne bo prišlo do nadaljnje »mednarodne afirmacije« Vzhodne Nemčije.

Ob 12. Avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu

V teh dneh je 12. Avstrijski lesni sejem v Celovcu v središču zanimanja številnih gošpodarskih krogov tu- in inozemstva.

To ni slučajno, kajti naravno lesno bogastvo naše dežele predstavlja enega izmed nosilnih stebrov našega narodnega gospodarstva. Smiselno varčno gospodarjenje s to surovino je v našem modernem času privedlo do obilice metod tako na območju gozdarstva kakor tudi na vseh področjih predelovalne tehnike. Kljub močni konkurenci, ki prihaja zlasti iz skandinavskega prostora in tudi iz vzhodnega bloka, dokazuje udeležba tisoč razstavljalcev iz 20 različnih dežel pomembno vlogo avstrijskega lesnega gospodarstva v mednarodnem pogledu.

Posebna privlačnost celovškega sejma pa je nedvomno v obilici mnogovrstnih posebnih razstav, ki posredujejo nazoren pregled o temi „les“. Prireditelji avstrijskega lesnega sejma, ki imajo v teh zadevah že bogate izkušnje, so se potrudili, da bi obiskovalcem nudili čim bolj reprezentativen prežet široke obilice uporabnih možnosti materiala iz naših gozdov.

Z veseljem moremo zabeležiti znake mednarodnega priznanja, ki se odražajo v istočasnem delovnem zborovanju evropskih strokovnih novinarjev lesnega gospodarstva in mednarodnem srečanju evropskih trgovcev s pohištvom. Lesni sejem v Celovcu ima torej vse znake, ki tudi za to leto obetajo uspešen potek sejemskega tedna.

Problemi na področju gospodarske integracije Evrope, s katerimi se Avstrija čedalje močneje srečuje, ter skrb za ohranitev naših tržišč so vzrok dovolj, da z napetostjo pričakujemo rezultate celovškega lesnega sejma.

DR. FRITZ BOCK
minister za trgovino in obnovu

Ko se je Koroška, kot del ene največjih evropskih dežel s presežki lesa pred 12 leti odločila, da priredi Avstrijski lesni sejem, se je to zgodilo pod aspektom pridobivanja tržišč za naš najpomembnejši naravni produkt, kateremu pripada bistvena vloga v okviru naše trgovinske bilance. Ne da bi bil ta značaj spremenjen v temeljih, so se v teku let postopoma vključili v okvir tega sejma mnogovrstni elementi, da se je razvil v pravo gospodarsko razstavo. Sicer je sekane in rezanje lesa iglavcev obdržalo v Avstriji svoj pomen, vendar je spoznanje razmerja med prirasikom in rezanjem privedlo do ukrepov, ki se vsi manifestirajo na lesnem sejmu, torej nega gozdov, delovna tehnika, razvoj orodja in strojev kakor tudi racionalna uporaba surovin.

Poleg okrepljenega zastopstva industrije orodnih strojev se na lesnem sejmu vedno hitreje in popolneje uveljavlja avstrijska lesno-predelovalna industrija, katere stari renomirani ugled vedno znova prihaja do veljave posebno v konstruktivni lesogradnji, v izdelavi pohištva, v proizvodnji vezanega lesa in lesenitnih plošč ter v svetovno znanih zimsko-športnih artiklih. Vsi ti pojavi predstavljajo našo deželo na Avstrijskem lesnem sejmu kot dobavitelja in nudijo obiskovalcu zaokroženo sliko pridobivanja in storilnosti na lesnem sektorju.

Toda ta presoja je v toliko nepopolna, da je Avstrija medtem postala tudi pomemben uvoznik lesa. Zaradi prekomernega izkoriščanja domačih zaloz trdega lesa v časih pomanjkanja ter povečanih zahtev konzuma mora avstrijska industrija v inozemstvu, pretežno v Afriki, v vedno večji meri nastopati kot kupec masivnega trdega lesa. Avstrijski lesni sejem torej ni več le mesto avstrijske prodaje, marveč tudi inozemske ponudbe, in sicer ne več kot doslej samo za obdelovalne stroje, temveč v naraščajoči meri tudi za surovino les. Torej je, kar pa je v inozemstvu večinoma še premalo znano, tudi tukaj možno osvojiti tržišče, ki je zlasti z ozirom na eksotični tropski les posebno važno za mlade afriške dežele. Pri tem pa se njihova ponudba na Avstrijskem lesnem sejmu nikakor ne bi morala omejiti na domače odjemalce, marveč bi se lahko uspešno predstavila tudi številnim inozemskim obiskovalcem sejma.

FERDINAND WEDENIG
koroški deželni glavar

Naraščajoči pomen in moč evropskega gospodarstva se ponosno dokumentirata na sejmih in razstavah. Med številnimi evropskimi prireditvami zavzema zaradi svoje specifične usmeritve posebno mesto tudi Avstrijski lesni sejem in Koroški velesejem. Številne v okviru lesnega sejma prirejene

Vsa Jugoslavija pomaga Skopju

Tragedijo prebivalcev Skopja je Jugoslavija sprejela kot nesrečo, ki je doletela vse jugoslovanske narode. Le med zadnjo vojno v skupnem oboroženem boju proti tujim okupatorjem je prišla do izraza tako popolna enotnost jugoslovanskih narodov, kot se manifestira v teh dneh, ko res vsa Jugoslavija pomaga Skopju in prebivalcem tega težko prizadetega mesta.

Vseh oblik te bratske pomoči niti ni mogoče naštet. Iz vseh jugoslovanskih republik so pohitele v Skopje skupine reševalcev, ki so v prvih dneh po potresu pomagali izkopavati zasute ljudi. Sledile so ekipe raznih strokovnjakov, ki sodelujejo pri odstranjevanju ruševin in pomagajo obnavljati delno porušene stavbe, v katerih bodo prebivalci Skopja našli vsaj zasilno stanovanje. Hkrati popravljajo razne gospodarske objekte ter elektriko in vodovodno omrežje.

Ekipe iz cele Jugoslavije v Skopju gradijo lesene hišice in postavljajo šotore kot začasna bivališča prebivalcev, ki so ostali brez strehe. Širom po Jugoslaviji se pripravlja mladina v delovne brigade, katere bodo sodelovale pri gradnji novega Skopja. Medtem se po vsej državi nadaljujejo zbiralne akcije, številni delovni aktivisti pa so se odločili, da v nedeljah ali v nadurah delajo za ponesrečence Skopja.

Prav tako je vsa Jugoslavija vključena v akcijo pomoči otrokom iz Skopja, ki so jih v vseh republikah sprejeli s toplimi bratskimi čustvi, da jim pomagajo preboleti strahote potresa. Podobno je z ranjenci, katere so sprejeli v bolnišnice po vsej državi, hkrati pa so izven Skopja uredili številne zasilne bolnišnice. Tudi matere in dojenčki so našli gostoljubne domove in vso oskrbo širom po Jugoslaviji.

Takih in podobnih oblik pomoči je že mnogo, ki vse kažejo, da prebivalstvo Skopja v svoji nesreči ni osamljeno, marveč mu stoje ob strani vsi jugoslovanski narodi, poleg teh pa tudi široka mednarodna javnost.

XII. Avstrijski lesni sejem — Koroški velesejem v Celovcu odprt

VEČJA MEDNARODNA UDELEŽBA — MOČNO ZASTOPSTVO JUGOSLAVIJE IN NEMČIJE

XII. Avstrijski lesni sejem — Koroški velesejem v Celovcu je včeraj odprl svoja vrata. Trajal bo 10 dni do nedelje, dne 18. avgusta 1963. Kot osrednja avstrijska lesnogospodarska prireditelja kaže tudi letošnji sejem nadaljevanje razvoja, ki smo mu bili priča že v preteklih letih: rastoča mednarodna udeležba, rastoče število razstavljalcev in rastoča pestrost posebnih razstav v okviru sejma. Avstrijski lesni sejem v Celovcu dobiva vedno bolj zaželeno podobo na lesno stroko in lesno gospodarstvo specializiranega mednarodnega sejma v središču Evrope.

Na 120.000 m² velikem razstavišču se je letos zbralo 1372 razstavljalcev iz 22 evropskih držav. 350 razstavljalcev ali 126 več kot lani je prišlo iz inozemstva. Med inozemskimi udeleženci so ZDA potom svoje gospodarske informacijske službe zastopane s 116 podjetji, Zahodna Nemčija s 74 in Jugoslavija s 64 razstavljalci. Italijo in Švico zastopa po 19 razstavljalcev, Švedsko 15, Veliko Britanijo pa 10. Na sejmu srečamo nadalje razstavljalce iz Belgije, Čehoslovaške, Danske, Finske, Francije, Japonske, Kanade, Liechtensteina, Nizozemske, Norveške, Perzije, Portugalske, Španije, Švice in Turčije. Pri lesnem sejmu sodeluje 343 (lani 281), pri blagovnem sejmu in na veseličnem vrtu pa 903 (lani 833) razstavljalcev.

Že bežni pogled na skico sejemskega razstavišča kaže, da zavzema njegovo večino lesni sejem in da je le-ta združen na skupnem prostoru od glavnega vhoda ob cesti V. Leitgeba proti jugu do ceste Florijana Grögerja. Levo od njega je — kakor vedno — z vhodom iz Šentrupertske ceste blagovni sejem, desno pa veselični vrt z vhodom iz Rožanske ceste. Ta razporeditev omogoča obiskovalcem lepšo preglednost nad sejmom ter njegovimi posebnimi razstavami, katerih je skupno 17 s 168 inozemskimi in 381 avstrijskimi podjetji, ki pri njih sodelujejo.

Lesni sejem in njegove posebne razstave

Lesni sejem vsebuje 7 posebnih razstav avstrijskih podjetij in 3 inozemske posebne razstave, ki tudi dajejo svoj poudarek lesu.

V veliki sejmski hali št. 6 ob vhodu s ceste V. Leitgeba je posebna razstava Zveznega sveta za lesno gospodarstvo o konstruktivni gradnji z lesom in posebna razstava avstrijske industrije pohištva.

Moderna avstrijska stanovanjska kultura

ki jo prireja Združenje avstrijskih tovarnarjev pohištva ob sodelovanju Zvezne gospodarske zbornice in Strokovne zveze industrije za predelavo lesa. V isti hali so še posebna razstava industrije vezanega lesa, posebna razstava »Avstrijske smučke imajo svetovni sloves« in posebna razstava »Gospodarska infor-

posebne razstave in mednarodno zborovanje evropskih strokovnih novinarjev lesnega gospodarstva poudarjajo pomen, ki pripada Avstrijskemu lesnemu sejmu na področju celotnega lesnega gospodarstva. Tudi visoke številke obiskovalcev ter živahna udeležba domačih in inozemskih razstavljalcev potrjujejo veliko priznanje, ki ga je Koroški velesejem vsestransko deležen.

Deželno glavno mesto Celovec je v spoznanju tega dejstva posvetilo sejmu ves čas njegovega obstoja največjo pozornost in mu nudilo vsestransko pospeševanje. Kajti vemo, da so od občine v ta namen dana sredstva dobro naložena v smislu razširitev splošne gospodarske zmogljivosti.

HANS AUSSERWINKLER
župan Celovca

macijska služba ZDA«. V veliki sejmski hali predvajajo filme s področja gozdnega in lesnega gospodarstva, srečamo pa tudi druge razstavljene izdelke industrije za predelavo lesa. Ob severnem vhodu v halo je še posebna razstava avstrijske žagarske industrije modernih lesnih konstrukcij in sortimentov lesa.

V hali št. 9 in na predprostoru — na tradicionalnem razstavišču kmetijske zbornice — sta tudi letos posebni razstavi gozdnega gospodarstva. V hali sami je razstava »Gozdarsko orodje nekoč in danes«, spredaj pa

poučna razstava o pogozdovanju

in o tehniki dela pogozdovanja od trebljenja zaraščenih posek do gnojenja, spreminjanja gozdnega sestava, zavarovanje sadik pred pleveli in škodljivci vse do čiščenja in redčenja ter vzgoje mladih sestojev.

Tu so na razpolago tudi knjige o merjenju lesa, o strojništvu in o sesalcih prahu na deloviščih. Tu pa je tudi še posebna razstava Združenja rejcev mladih živali in vrtnarska razstava, ki je posebej posvečena negi in oskrbi sodobnih okrasnih rastlin.

Kot tretji pomembni člen med posebnimi razstavami na letošnjem sejmu pa je treba omeniti razstavo inštituta za pospeševanje gospodarstva koroške zbornice obrtnega gospodarstva.

„Eksportna zmogljivost Koroške s posebnim ozirom na eksport lesa“

v njenem paviljonu št. 18. S tem v zvezi sta letos tudi zanimivi jugoslovanska kolektivna razstava s pristaniščem Reka in razstava »Mesto in pristanišče Trst s tropskim lesom«. Obe razstavi sta tudi zanimivi za avstrijski eksport lesa, jugoslovanska razstava zlasti zaradi tega, ker prikazuje vlogo in pomen pristanišča Reka v avstrijski zunanji trgovini in tranzitnem blagovnem prometu.

Na razstavišču lesnega sejma srečamo v veliki leseni hali št. 12 in okoli nje še številne razstavljalce z orodjem, stroji in transportnimi sredstvi za gozdno in lesno gospodarstvo, s pohištvom in drugimi izdelki lesa za široko potrošnjo. Tu so zlasti zanimivi paviljoni koroških tvrdč Leitgeb, Funder in tovarne pohištva AVE.

Vsestransko bogata izbira na blagovnem sejmu

Blagovni sejem vsebuje tudi letos nebroj novosti v vrsti blaga široke potrošnje, ki ga razstavljajo tekstilna in oblačilna industrija, prehrabena industrija, industrija gospodinjskega orodja in strojev, elektroindustrija za dom in delavnico ter industrije gradbenega materiala in kmetijskih strojev in orodja. Ta sejem je sejem široke izbire in primerjanja, ki zahteva od obiskovalca pri odločitvi za ta ali oni izdelek velike zadržanosti in previdnosti.

Iz obilice paviljonov, stojnic in koj na blagovnem sejmu pa moramo še posebej omeniti posebno razstavo koroške delavske zbornice.

„Tehnika prihrani čas v gospodinjstvu“

v njenem paviljonu št. 15 s primerjavo številnih vrst sodobne kuhinjske posode in gospodinjskih pripomočkov z nekdajnimi. Pred-

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Pravosodni minister dr. Broda je na povabilo odpoval na večtedenski obisk v Združene države Amerike. V Washingtonu bo v kontaktu s funkcijarji pravosodnega ministrstva proučeval pravne ureditve posebno na področju ponovne vključitve mladoletnih kaznjencev v družbeno in poklicno življenje.

BONN. — Ob zaključku večdnega obiska ameriškega obrambnega ministra McNamare v Zahodni Nemčiji so objavili sporočilo, v katerem je rečeno, da sta se obe državi sporazumeli o ustanovitvi stalnega skupnega štaba za proučevanje „problemov obrambe v prihodnosti“. Sporočilo tudi pravi, da so doslej soglasje o programu tehničnega sodelovanja in posebej o skupni izdelavi načrta za novi tank, ki so ga imenovali „tank prihodnosti“.

STOCKHOLM. — Švedska televizija je v okviru serije oddaj o Churchillovih spominih posvetila večje oddajo odporniškim gibanjem v raznih evropskih državah. Posebno mesto je v tej oddaji zavzel narodnoosvobodilni boj v Jugoslaviji. V oddaji je bil poudarjen velik pomen, ki ga je Churchill pripisoval boju jugoslovanskih partizanov pod vodstvom maršala Tita kot prispevek k zmagi zaveznikov.

WASHINGTON. — Po demonstracijah proti rasnim diskriminacijam, ki so trajale skoraj 2 meseca, je 87 poslovnih ljudi v ameriškem mestu Charlestonu sklenilo, da bodo v svojih podjetjih odpravili rasno razlikovanje. „Washington Post“ v tej zvezi meni, da so črnci na jugu dosegli s tem svojo največjo zmago. Podpisali so „mirovni sporazum“, ki črncem zagotavlja pravico do enakopravnosti pri delu, kot tudi v trgovinah. Nasprotno pa se v drugih ameriških mestih demonstracije še nadaljujejo.

RIM. — Nacionalni svet demokratske stranke Italije je po večdnem zasedanju izglasoval resolucijo, v kateri pravi, da bo vladajoča stranka nadaljevala politiko levega centra in se na novo razgovarjala s socialistično, socialdemokratsko in republikansko stranko, kako naj bi osnovali novo parlamentarno večino na osnovi skupne politične platforme. Za resolucijo je glasovala večina nacionalnega sveta, medtem ko so proti politiki levega centra glasovali le pripadniki centristične skupine nekdanjega ministra Scelbe, izraziloga nasprotnika kakršnega koli sodelovanja s strankami leve.

ZENEVA. — Ekonomsko-socialni svet Združenih narodov (ECOSOC) je ob koncu svojega rednega zasedanja pozval svoje člane in generalnega sekretarja OZN, naj proučijo ekonomsko-socialne prednosti, ki bi bile ustvarjene ob morebitnem sporazumu o razorožitvi. Med drugim je bila postavljena tudi zahteva po boljši koordinaciji pri nujenju pomoči nezavrtim deželim.

KAIRO. — V Kairu so bili končani razgovori med strokovnjaki Jugoslavije in Združene arabske republike o nadaljnjem razvoju industrijske kooperacije med obema državama. Na podlagi sklepov in priporočil odbora za gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in ZAR so proučili v vrsti industrijskih panog, kjer so realne možnosti za uspešen in nagej razvoj kooperacije. Na razgovorih so proučili tudi možnosti, da v razvoju industrijske kooperacije ne bi ostali samo v dvostranskih okvirih, ampak da bi začeli tudi skupaj nastopati na drugih tržiščih.

WASHINGTON. — Prvak demokratov v ameriškem senatu Mike Mansfield je predlagal, naj bi latinsko-ameriške države upostavile brezatonsko cono, in sicer s formalnim sporazumom, ki bi zajel tudi Kubo. Mansfield je v tej zvezi poudaril, da bi bil to velik korak naprej od že doseženega moskovskega sporazuma o ustavitvi jedrskih poskusov v atmosferi, v vesolju in pod vodo. Kakor znano, je pet latinskoameriških držav — Mehika, Brazilija, Bolivija, Čile in Ekvador — že objavilo skupno deklaracijo, s katero so se odpovedale uporabi in poskusom z jedrskim orožjem.

BEOGRAD. — Zveza združenj univerzitetnih profesorjev in drugih znanstvenih delavcev Jugoslavije je pozvala vse organizacije in ustanove v Jugoslaviji in v tujini, naj pomagajo obnoviti univerzo v Skopju. V pozivu je poudarjeno, da ima univerza v Skopju, ustanovljena leta 1946, sedem fakultet, mnogo znanstvenih inštitutov in 16.000 študentov. Univerza je bila med nedavnim potresom močno poškodovana.

BUDIMPESTA. — Zaradi hude vročine v zadnjih tednih, kakršne ne pomnijo, je v vzhodnih krajih Madžarske popolnoma usahnilo večje število velikih potokov in rečic, naglo pa so upadle tudi večje reke. Na posameznih krajih so tako plitve, da jih je moč prebrskati. Kmetovalci v vzhodnih krajih dežele so zaradi take suše zelo v skrbeh. Kmetijska posestva in kmečke delovne zadruge imajo zaradi pomanjkanja vode hude težave s pridelkom sočiva in z živinorejo.

DUNAJ. — Nofranji minister Olah je izdal obmejnem organom navodilo, da Otto Habsburg ne sme prestopiti avstrijske meje, ker nima avstrijskega polnega lista ali drugega avstrijskega uradnega dokumenta. Otto Habsburg ima trenutno le španski potni list in potni list tako imenovanega Malteskega reda, s katerima pa kot avstrijski državljani ne sme v Avstrijo. Pravni zastopnik Otta Habsburga pa je napovedal, da bo njegov mandat v danem trenutku vložil prošnjo za izstavljevanje avstrijskega polnega lista.

SOFIJA. — Bolgarija je v teh dneh prizirala velikih srečanj esperantistov. V mestu Vraca se je končal sedemdesetletni svetovni mladinski kongres esperantistov, v Sofiji pa sta se začela 48. mednarodni kongres esperantistov, ki se ga udeležuje 3400 delegatov iz 45 držav, ter mednarodni kongres pionirjev-esperantistov z udeležbo desetih držav.

TOKIO. — Pred svetovno prilatonsko konferenco je okrog 11.000 ljudi, med njimi tudi 60 tujih delegatov, sodelovalo v „pohodu miru“ po hirošimskih ulicah. Svetovna prilatonska konferenca je bila sklicana ob 18. obletnici dneva, ko je na Hirošimo padla prva atomska bomba.

vsem se ta razstava zavzema za delo »na tekočem traku« tudi v kuhinji.

Na blagovnem sejmu so tudi še druge posebne razstave. Poleg tradicionalnih posebnih razstav KELAG in Avstrijskih dravskih elektrarn bodi ob koncu našega sprehoda omenjena še posebna razstava koroških pekarjev v veliki leseni hali št. 12 in posebna razstava letalske družbe AUA ob 40-letnici avstrijskega letalstva.

„Samorastniki“ na festivalu jugoslovanskega filma

Zadnje soboto se je v Pulju končal letošnji jubilejni deseti festival jugoslovanskega igranega filma s podelitvijo nagrad in diplom za najboljše stvaritve na področju filmske umetnosti v tem letu. Sodelovala so vsa jugoslovanska filmska podjetja, ki so se številni publiki in strokovni žiriji predstavila s svojimi najboljšimi proizvodi, izdelanimi v času od lanskega festivala. Slovenska filmska industrija je imela na tej priložnosti poseben uspeh s filmom „Samorastniki“, ki ga je po istoimenski noveli Prežihovega Voranca posnel za ljubljanski Triglav-film Igor Pretnar prav v letu 70-letnice rojstva velikega slovenskega pisatelja.

Festivalska žirija je vsvojem poročilu poudarila, da jo je pri podeljevanju nagrad vodila težnja, poudariti in podpreti najboljše stvaritve in tendence, pomembne za napredek jugoslovanskega filma. Posebno pomembnost je pripisovala resnični, sveži in umetniško močni obdelavi sodobnih tem kot tudi prizadevanjem za izpopolnjevanje jugoslovanskega filmskega izraza.

● Za najboljši film leta so razglasili film „Iz oči v oči“, ki ga je za zagrebški Jadran-film režiral Branko Bauer; prejel je najvišjo trofejo festivala — „veliko zlato areno“.

● „Veliko srebrno areno“ so kot drugemu najboljšemu podelili filmu „Radopolje“, katerega je za beograjski Avala-film izdelal Stole Janković.

● Za tretji najboljši film letošnjega festivala pa so razglasili film ljubljanskega Tri-

glav-filma „Samorastniki“ režiserja Igorja Pretnarja; dobil je „srebrno areno“.

Slovenski film „Samorastniki“ pa je bil deležen še mnogih drugih nagrad in diplom. „Zlato areno“ za režijo in denarno nagrado 600.000 dinarjev sta dobila enakovredno Branko Bauer za režijo filma „Iz oči v oči“ in Igor Pretnar za režijo filma „Samorastniki“. Za filmsko adaptacijo novele Prežihovega Voranca „Samorastniki“ je Vojko Duletič prejel posebno diplomu, Majda Potokar pa „zlato areno“ in denarno nagrado 300.000 dinarjev za najboljšo žensko vlogo, namreč za vlogo Mele v „Samorastnikih“. Nagrado 250.000 dinarjev za najboljšo snemalsko delo je dobil Mile de Glerija za film „Samorastniki“ in diplomu za uspešne scenografske rešitve je žirija prisodila inženirju Mirku Lipužiču prav tako za „Samorastnike“.

Poleg tega so bile posameznim filmskim delavcem podeljene še druge nagrade. Posebno diplomu za ožvitev izredno pomembnega dogodka iz revolucije jugoslovanskih narodov je dobilo podjetje Avala-film iz Beograda za film „Desant na Drvar“, ki ga je režiral Fadil Hadžić. „Srebrno areno“ za režijo in nagrado 300.000 dinarjev so prisodili Žiki Mitroviču za „Nevesinjsko puško“. Arsen Diklić je prejel „zlato areno“ za scenarij in denarno nagrado 400.000 dinarjev za scenarij filma „Radopolje“. Bogdan Jovanović je prejel posebno diplomu za scenarij filma „Iz oči v oči“.

Za najboljšo moško vlogo je bil nagrajen

z „zlato areno“ in denarno nagrado 300.000 dinarjev Slobodan Perović za vlogo Žike Saviča v filmu „Možje“ v proizvodnji Lovčen-filma iz Budve, „srebrno areno“ in nagrado 150.000 dinarjev pa je dobil Rade Marković za vlogo Ilija Krivalje v filmu „Radopolje“. Poleg tega je žirija prisodila nagrado 150.000 dinarjev Maksu Furjanu za vlogo generala Renduliča v filmu „Desant na Drvar“. Diplomu za uspešno delo v filmu „Človek in zver“ v proizvodnji Avala-filma je dobil snemalec Nenad Jovičič, nagrado za najboljšo glasbo (250.000 dinarjev) pa skladatelj Dušan Radič za glasbo v filmih „Maček s čelado“, sarajevski Bosna-film, ter „Človek in zver“. Diplomu letošnjega festivala je prejel tudi Marjan Meglič za uspešno zvočno obdelavo filma „Iz oči v oči“, celotnemu igralskemu ansamblu tega filma pa je žirija izrekla posebno priznanje.

Dunajski „Sängerknaben“

bodo tudi letos obiskali Koroško

Mednarodno znana pevka skupina dunajskih „Sängerknaben“ bo tudi letos obiskala Koroško in priredila vrsto koncertov. Prvi nastop bo 15. avgusta v Obervellach, 16. avgusta gostuje skupina v Millstattu, 17. avgusta v Šmohoru (v Mestni dvorani), 18. avgusta je koncert v Vrbi (v glavni šoli), 20. avgusta v Beljaku (Irgovinska zbornica) in 21. avgusta v Celovcu (velika dvorana Doma glasbe).

Koncerti bodo obsegali tri dele in bodo v prvem delu na sporedu kompozicije Jacobusa Gallusa in Benjamina Brittna, v drugem delu komična opera Jacquesa Offenbacha in v tretjem delu kompozicije Zoltana Kodalyja. Za zaključek pa bodo dunajski „Sängerknaben“ na vsaki prireditvi peli avstrijske narodne pesmi ter svoj koncert zaključili z valčkom Johanna Straussa.

70-letnica rojstva

Prežihovega Voranca velikega pisatelja Koroške

Jutri, 10. avgusta, bo minilo 70 let, ko je bil rojen veliki pisatelj Koroške, Lovro Kuhar — Prežihov Voranc. Kot sin malega najemnika je že v rani mladosti spoznal in okusil življenje kmečkih ljudi in je — kot je o njem pisal pesnik Oton Župančič — prehodil „težavno pot od paše in pluga do fužin in strojev, pot našega človeka od kmetijskega pastirčaka do delavca, od delavca do zavednega socialista in borca za bodočnost“. Ta pot pa ga je vodila tudi od samouka do pomembnega predstavnika slovenske književnosti, ki se je s svojim delom, umetniško kakovostjo in idejnostjo svojih del uvrstil v prve vrste jugoslovanskih pisateljev.

Njegova književna dela, v katerih je ustvaril monumentalne podobe, zajete iz resničnega življenja slovenskega ljudstva na Koroškem, so našla pot v mnoge tuje jezike. Tudi v letošnjem letu lahko zabeležimo prevode Prežihovih del, da omenimo le njegov vojni roman slovenskega naroda „Dobrodo“, ki je pred kratkim izšel v ruskem prevodu pri Vsesdržavni založbi v Moskvi, ter nemški prevod „Samorastnikov“, ki ga je za koroško založbo dr. Petrei pripravil prof. Janko Messner.

Posebno priljubljen pa je Prežihov Voranc razumljiv med Slovenci in so njegovi spisi, čeprav so izšli v mnogih ponatisih, vedno spet razprodani. Letos pa je Državna založba Slovenije vključila v svojo monumentalno zbirko slovenskih klasikov tudi Zbrana dela Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca, ki bodo izšla v dvanajstih knjigah, od katerih je prva že izšla in bosta letos sledili še dve. Izraz posebnega priznanja Prežihovi umetnosti pa je nedvomno najnovejši slovenski film „Samorastniki“ ki je po dolgoletnih pripravah bil izdelan prav za 70-letnico pisateljevega rojstva.

KULTURNE DROBTINE

● V krog darovalcev, ki so prispevali za žrtve potresa v Skopju, so se vključili tudi mnogi umetniki udeleženci letošnjega mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani. Prvi je bil zahodnonemški slikar Hape Grieshaber, kateremu so sledili Japonec Yozo Hamaguchi, nizozemski slikar Ru Van Rossen in francoski slikar Janes Guillet. Kot pomoč Skopju so prispevali denarne vsote ali pa poklonili nekaj svojih razstavljenih slik. Mednarodna solidarnost med umetniki pa je zajela tudi mednarodni simpozij kiparjev Forma viva v Portoforoju in Kostanjevici, kjer so prav tako izrazili pripravljenost, da prispevajo za Skopje.

● Po šestih letih je bila na Reki prva gledališka predstava na prostem. Z njo je hrvaška drama Narodnega gledališča „Ivan Zajc“ začela svojo poletno sezono, katere prireditve so namenjene prebivalstvu teh krajev in turistom. Uprizorili so „Zlatarjevo zlato“, zgodovinsko povest Avgusta Senoe, ki jo je dramatisiral režiser reškega gledališča Anđelko Stimac.

● Lastnik male galerije slik v Galarateju pri Milanu (Italija) je organiziral razstavo in prodajo umetniških slik v korist ponesrečenec v Skopju. Prireditelj je naglasil, naj bo njegova akcija zgled za solidarno pomoč makedonskemu narodu.

● Letos bodo v Münchnu odprli obnovljeno Narodno gledališče, ki so ga leta 1943 uničile zažigalne bombe. Poslopje gledališča je na željo prebivalcev v glavnem ohranilo svojo staro podobo, vendar je bila notranja ureditev prilagojena sodobnim zahtevam. V nekoliko povečani okrogli dvorani je prostora za 2100 ljudi in je zanimivo, da noben sedež ni oddaljen od odra več kot 25 metrov.

● Koncertna poslovalnica Srbije, uprava velike dvorane Doma sindikatov in prvaki beograjske opere so skupno priredili „Večer popularnih melodij in baletov“, katerega čisti dohodek so namenili za Skopje.

● Britanski filmski producent Jack Le Vian namerava Churchillove vojne spomine posneti na filmski trak. Celovečni dokumentarni film naj bi se začel z zadnjimi dnevi pred prvo svetovno vojno ter se končal z letom 1945.

● V Dubrovniku bo od 20. do 25. septembra zasedala XI. konferenca PAGVAS, ki združuje številne znanstvenike iz vsega sveta in druge borce za mir. Že doslej je svojo udeležbo prijavilo tudi več Nobelovih nagrajencev.

V celovškem Domu umetnikov:

Slovenski akademski slikar Ferdo Majer

V navzočnosti številnih predstavnikov koroškega kulturnega in javnega življenja je bila prejšnji teden odprta v celovškem Domu umetnikov kolektivna razstava slovenskega akademskega slikarja prof. Ferda Majerja. Skupno je razstavljenih 70 slik in grafik, ki so po različnih tehnikah razdeljene na posamezne prostore Doma umetnikov.

Slovesne otvoritve razstave so se udeležili tudi vodja kulturnega oddelka koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan, celovška podžupana Novak in Seidling, beljaški župan Timmerer in kulturni referent iz Beljaka dr. Rogatsch (iz Celovca bo razstava namreč tudi prenešana v Beljak), z jugoslovanske strani pa je bil navzoč generalni konzul Boris Trampuž.

Razstavo je posredovalo Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem, katerega podpredsednik Novak je ob otvoritvi poudaril, da je ta razstava le začetek obnovljene dejavnosti imenovanega društva, ki ima željo, da bi se kulturna izmenjava nadaljevala in da bi dela koroških umetnikov predstavili tudi sosednemu narodu v Sloveniji.

Umetnost prof. Ferda Majerja, ki na Koroškem doslej še ni bila znana, je v koroškem tisku deležna zelo pohvalnih ocen. Vsi listi priznavajo umetniku veliko rutiniranost in poudarjajo zlasti dejstvo, da njegovo udejstvovanje ne obsega le vseh stopenj od predmetne do abstraktne umetnosti, marveč da je Majer »doma« tudi v vseh tehnikah. Za celovške in sploh koroške ljubitelje umetnosti je to vsekakor lepa priložnost, da spoznajo novega predstavnika sodobne umetnosti sosedne Slovenije.

Nekaj podatkov o knjižni proizvodnji v posameznih državah

Šele pred nedavnim so bili objavljeni podrobni podatki, ki kažejo, kako se je v letu 1962 razvijala knjižna proizvodnja v posameznih državah in kakšno je razmerje med leti 1961 ter 1962. Povsod je bil zabeležen precejšen porast proizvodnje, kar dokazuje, da je knjiga tudi v današnjem času tehnicizacije in motorizacije še vedno zaželen in da ne držijo trditve tistih, ki ugotavljajo, da ljudje danes nimajo več časa in zanimanja za knjigo oziroma za branje. Pač pa je res, da mnogi dajejo prednost manjvredni literaturi in tako imenovani literarni plaži, zato je zlasti pri mladini treba skrbeti, da bo dobila v roke dobro in poučno knjigo.

Tokrat objavljamo nekaj podatkov o knjižni proizvodnji leta 1962 v Avstriji, Bolgariji, Franciji, Španiji in Združenih državah Amerike, ki smo jih povzeli po mesečni reviji slovenskih založb »Knjiga 63«.

AVSTRIJA

V primeru z letom 1961 se je knjižna proizvodnja v letu 1962 dvignila za 10,6 % in sicer od 3282 na 3630 del. Od tega je bilo 589 ponatisov in 3041 novih izdaj.

Po strokah pa je na prvem mestu pripovedništvo s 522 deli, potem pa sledijo: družbene in gospodarske vede 502, priroda 247, verstvo 245, tehnika, 232, mladinske izdaje 219, šolske knjige 193, zgodovina 179, umetnost 142, pravo 130, zemljepis 118 in glasba 103 dela.

Med izdanimi deli je bilo le 7,1 odstotka prevodov, namreč 261 del, leto poprej pa je bilo izdanih 223

prevodov, to je 6,7 %. Nizko število prevodov je utemeljeno tudi s tem, da od leta 1957 dalje uvaža Avstrija knjige iz obeh Nemčij.

BOLGARIJA

Založniška dejavnost je dokaj bogata, čeprav je število založb razmeroma nizko. Založbe so specializirane in izdajo na leto 150 do 200 del. Povprečne naklade znašajo 10 tisoč izvodov, mladinske knjige izhajajo v 30.000 do 50.000 izvodih, leposlovje pa v 15.000 do 20.000 izvodih. Knjige imajo standardno opremo in nizke cene.

Največ knjig se proda preko knjigarn individualnim kupcem, knjiž-

nice pa odkupijo okoli 3 milijone izvodov letno. Število knjižnic je zelo visoko (6400 šolskih, 3800 sindikalnih in 4500 ljudskih knjižnic), kar pozitivno vpliva tudi na prodajo knjig.

V Bolgariji je nad 900 knjigarn, od tega skoraj polovica na podeželju. Zadnje čase uvažajo prodajo knjig tudi v posebnih knjižnih kioskih. Pač pa glede strokovne izobrazbe knjigarjev stanje še ni zadovoljivo, zato poskušajo uveljaviti pogoje, po katerih bi morali imeti knjižničarji srednješolsko vzgojo in poseben tromesečni tečaj.

FRANCIJA

Knjižna proizvodnja v letu 1962 se je v primerjavi s prejšnjim letom dvignila za 4,5 %; skupno število izdaj je znašalo 13.282 del, med katerimi je bilo 11.443 del domačih in 1491 del tujih avtorjev, medtem ko je v tujih jezikih izšlo 348 del.

Po posameznih strokah je pregled knjižnih izdaj domačih avtorjev naslednji: splošna dela, bibliografija in literarna zgodovina 157 del, to je za 20,7 % več kot leta 1961; teologija 903 dela oziroma za 10,3 % več kot prejšnje leto; filozofska in pedagoška dela 598, kar pomeni v primerjavi z letom 1961 porast za 56,5 %; matematične in prirodoslovne vede ter fizika 882 del, torej za

16,8 % več kot leta 1961; medicinska znanost 610 del ali za 3,3 % šport 1222 del, porast za 16,8 %; pravne, politične, ekonomske in socialne vede 1212 del, to je za 1,1 % porastka; zgodovina in zemljepis 1449, kar pomeni v primerjavi z letom 1961 nazadovanje za 3,1 %; arheologija in umetnost 891 del in s tem za 54,4 % porastka; jezikovna dela 3519 oziroma nazadovanje za 7,8 %.

V primerjavi z letom 1961 je bilo za 7,2 % manj prevodov; v razmerju s celotno knjižno produkcijo je bilo leta 1961 še 12,6 % prevodov, medtem ko jih je bilo lani le še 11,2 odstotka. Po številu prevodov iz tujih jezikov je bil vrstni red približno tak kot leta 1961, in sicer: iz angleščine 483, iz ameriške 373, iz nemščine 223, iz italijanščine 86, iz ruščine 67 in iz španščine 44 del.

ŠPANIJA

V minulem letu je bil zaznamovan v knjižni proizvodnji porast v primerjavi z letom 1961, in sicer za 17,9 %. V celoti je izšlo 8045 del, od tega 6390 novih knjižnih izdaj in 1208 ponatisov.

Po vsebini knjig je bilo izdanih: splošna vsebina 803, filozofska dela 282, verska 954, socialne vede 1107, filološka dela 112, družbena znanost 185, čista veda 704, umetnostna de-

la 420, beletristika 2819, zgodovinska in zemljepisna dela 560.

Od celotne knjižne proizvodnje obsegajo prevodi 26,4 %, in sicer je izšlo 826 del iz angleščine, 616 del iz francoščine, 236 del iz nemščine in 140 del iz italijanščine.

Največ knjig je izšlo pri barcelonskih založbah (3663), nato pa sledijo madridske založbe z 2877 izdajami.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

V letu 1962 je izšlo skupno 21 tisoč 904 del, od tega 16.448 novih del in 5456 ponatisov. V primerjavi z letom 1961 je porast proizvodnje dosegel 21,2 %.

Po vsebini je prišlo na posamezne stroke naslednje število del: leposlovje 2942, mladinska literatura 2584, sociologija in gospodarstvo 2059, znanost 1743, teologija 1455, zgodovina 1212, slovstvo 1097, medicina 952, tehnika 931, biografije 923, potopisi 742, umetnost 726, pedagogika 682, filozofija in psihologija 653, poezija 636, šport 476, poslovnih priročnikov 398, razno 349, jezikoslovje 332, pravo 316, poljedelstvo 283, gospodinjstvo 225 in glasba 188 del.

Prevodov je bilo lani nekoliko več kot leta 1961, in sicer znaša razmerje med obema leti 1314 proti 1157.

Obiski visokega gosta

Zvezni prezident dr. Schärff je s kraja svojega letovanja na Koroškem v Beljaških toplicah napravil več obiskov po naši deželi, deželi jezer, gora in dolin, ki mu je zelo pri srcu.

V ponedeljek je obiskal Visoko Ostrovo in si ogledal njene zgodovinske znamenitosti in zbirke ter se zelo pohvalno izrazil o njih dobri negi in ohranitvi. V torek se je v spremstvu deželnega glavarja Wedeniga in drugih osebnosti mudil v novem botaničnem vrtu v Celovcu. Tudi o tem je izrazil svoje občudovanje in najboljšo priznanje.

Popoldne istega dne je bil zvezni prezident, tudi v spremstvu deželnega glavarja

Naša mladina spoznava druge kraje in ljudi

Spoznati tuje kraje in ljudi je vedno zanimivo, posebno privlačno in hkrati poučno pa je to za mladino, ki si s tem širi obzorje in se uči z odprtimi očmi gledati na svet, v katerem živi. Vsakoletno počitniško letovanje naše šolske mladine ob lepem Jadranu je taka priložnost. Nepozabni so vtisi, ko se otroci po treh tednih spet vračajo v domače kraje, trdne pa so tudi prijateljske vezi, ki so jih navezali med seboj in z otroci, s katerimi so skupno preživljali počitnice. Prva skupina otrok se je z letošnjega počitniškega letovanja že vrnila in trenutno je v Savudriji druga skupina. Dana Zwitter, ki je kot spremljevalka preživela s prvo skupino tri tedne ob morju, nam je v kratkih besedah opisala lepa doživetja.

Posebno doživetje pa je bil nedavni izlet prvih maturantov slovenske gimnazije v Celovcu, ki so v spremstvu svojih profesorjev prepotovali lep del Jugoslavije. O tem izletu nam na kratko poroča Breda Travnik.

Nepozabni tedni v Savudriji...

Spet je 50 slovenskih otrok iz Koroške preživelo tri tedne nepozabnih počitnic v lepo urejenem domu v Savudriji skupno s pionirji iz Slovenije. Že vabljen napis »Kolonija dobrih prijateljev« pred vhodom v lep park, ki je prav sedaj ves v cvetju, privabi morsikoga, da jih obišče in vsak tak gost potem lahko vidi, da je na letovanju skrbno in dobro pripravljeno, po programu bogato in pestro. Najbolje pa morejo seveda pripovedovati o lepih dneh obmorskega letovanja otroci, ki so bili udeleženi.

na celovškem

velesejmu

od 8. do 18. avgusta

Večji del sončnih dni smo preživeli na kopališču pred vilo, kjer smo se naučili sonca in morja. Številni naši otroci so prvič videli morje in se zato niso mogli načuditi nad njegovo lepoto. Mnogi tudi niso znali plavati, čemur pa so se skoroda brez izjeme kmalu privadili.

Ob slabem vremenu, ki je bilo le malokrat, smo se zabavali v interesnih krožkih, tako da je lahko vsak delal to, kar ga najbolj zanima. Hodili smo tudi na izlete, tako v Umag. V neposredno okolico smo imeli orientacijski pohod, to je dve uri smo iskali skriti »zaklad« (lizike). Med iskanjem smo morali odgovoriti na 24 vprašanj — kje izvira Drava, kateri pesnik je pisal o oljki itd. To je otrokom posebno ugajalo.

Svojo najlepšo zabavo so imeli fantje — nogometaji, ko so smeli tekmovali s pionirji iz Most, ki so letovali v Zambratiji, in so bili posebno ponosni, ko so dosegli slavno zmago. »To je pa naš najljubši leksikon, ki ima zjutraj največ radovednih bralcev,« se je tovaršica upravnica nekoč pošalila, ko je pregledovala jedilnik. »Želodčki sprašujejo — kuharice odgovarjajo«, in smo z zadovoljstvom ugotovili, da bomo jedli danes to, kar nam je bilo najbolj všeč.

Skupno z Ljubljancami smo bili Korošci razdeljeni na več skupin, katerih vsaka je imela simbolično ime: morski psi, morske deklice, morske zvezde, vikingi, korale, pirati, indijanci itd. Te skupine so v vsem rade tekmovali med seboj. Posebna komisija — medicinska sestra, dežurni in dva izmed otrok — je celo ocenjevala red in čistočo spalnic in omar in najboljša skupina je ob koncu letovanja dobila nagrado.

Ni minil skoroda dan, da nas ne bi bilo čakalo prijetno presenečenje. Zlasti so razni večeri ob tabornem ognju pomagali pri spoznavanju in zbližanju mladih letoviščarjev. Ob taki priliki smo tudi Korošci pripovedovali o svoji domovini in jo približali Ljubljancem. »Partizanski večer« je veljal spominu vstaje slovenskega naroda proti zasužnjevalcem. »Ciganski« in drugi veselji, zabavni večeri pa so nam nudili razvedrila.

Cesto smo peli, narodne in moderne, tudi lepe koroške pesmi, ki so se tako čustveno in milo izlile iz mladih grl, da nam je bilo kar težko pri srcu in smo od daleč pošiljali misli domov.

Za nas vse bo ostalo skupno letovanje v Savudriji nepozabno. Nepozabna ostanejo skupna doživetja, prijateljstva in vezi med nami trdni in nerazdružljivi, slovo grenko in žalostno...

Zvezi slovenskih organizacij in Zvezi prijateljev mladine Slovenije, ki sta naši mladini to letovanje posredovali ter Zavodu za počitniška letovanja Ljubljana-center, ki nam je nudil gostoljubje v svojem domu in vsem odgovornim voditeljem naše počitniške kolonije hvalimo ostati za lepe dni ob morju vedno hvaležni.

Dana Zwitter

... in križem kražem po Jugoslaviji

Maturanti slovenske gimnazije v Celovcu, več profesorjev in ravnatelj dr. Tischlerjem na čelu in še nekaj dunajskih visokošolcev smo bili na štirinajst dnevnem izletu po Jugoslaviji. Odpotovali smo 16. julija. Že na prvi postaji na jugoslovanski strani, na Prevaljah je naša izletniška skupina doživela iskreno slovensko gostoljubje. Na kolodvoru so nas čakali spremljevalci, profesorji ljubljanske univerze dr. Klemenčič, dr. Hrovat in dr. Knol. V znak prisrčnosti so nam pripeli simbol slovenske rože, rdeče nageljne. Na tovarniških Ravnah

so nam pokazali veliko železarno, gimnazijo in druge značilnosti, obiskali smo tudi grob pisatelja Prežihovega Voranca. Na Pohorju je bil prisrčen sprejem s strani Mariborčanov, podarili so vsakemu tudi plaketo z grbom mesta Maribora. Prvo naše nočišče je bilo v novem lepo zgrajenem mestu Velenje, ki je zares kras štajerske dežele. Na mesto Celje smo uživali lep razgled s Celjskega gradu, med drugim lepim nas je tudi Mohorjeva družba obdarovala s knjigami. Metropola republike Slovenije, kulturno, gospodarsko in družbeno središče slovenskega naroda, Ljubljana, je na vse napravila močan vtis. Sprejel nas je republiški sekretar za šolstvo Boris Lipužič. Za njegovo dobrodoščilo in iskrene želje se mu je zahvalil ravnatelj naše gimnazije.

Vse izletnike je zadržala Škocijanska jama, polna prelestnih prirodnih čudes, o kateri pravijo, da ne zaostaja za Postojnsko jamo. V Savudriji smo se osvežili v valovih Jadrana, nato pa obiskali počitniško kolonijo koroške slovenske mladine in jo našli pri najboljšem razpoloženju. Ustavili smo se v Puli in si tudi ogledali znameniti zgodovinski amfiteater. Sledila je nepozabno lepa vožnja po dalmatinski obali v Split. Kjer sta med drugim vzbujali zanimanje Dioklecijanova palača in znamenita galerija Meštrovića. Z ladjo »Proletarka« smo nadaljevali vožnjo do Dubrovnika, v kraj, o katerem je dejal slavni Shaw: »Kdor išče raj na zemlji, naj obišče Dubrovnik«. Iz prelepega Dubrovnika smo krenili preko Budve in Titograda ter Andrejevice v notranjost dežele in se ustavili v Prizrenu, tipičnem orientalskem mestu, kjer živi albanska manjšina.

Ono usodno noč, ko je potres porušil mesto Skopje, je naša izletniška skupina prenočila v

razstavlja in prodaja
kmetijske stroje
in potrebščine vseh vrst

jali zanimanje Dioklecijanova palača in znamenita galerija Meštrovića. Z ladjo »Proletarka« smo nadaljevali vožnjo do Dubrovnika, v kraj, o katerem je dejal slavni Shaw: »Kdor išče raj na zemlji, naj obišče Dubrovnik«. Iz prelepega Dubrovnika smo krenili preko Budve in Titograda ter Andrejevice v notranjost dežele in se ustavili v Prizrenu, tipičnem orientalskem mestu, kjer živi albanska manjšina.

Ono usodno noč, ko je potres porušil mesto Skopje, je naša izletniška skupina prenočila v

Tudi koroški Slovenci pomagamo Skopju

Poziv, ki ga je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem naslovila na koroške Slovence, naj se vključijo v akcijo za pomoč težko prizadetemu prebivalstvu Skopja, je našel med našim ljudstvom na globok odziv. Iz vseh krajev dvojezičnega ozemlja nam sporočajo, da vplačujejo svoje denarne prispevke na posebni konto avstrijskega Rdečega križa, prav tako pa dajejo prispevke tudi drugim ustanovam in organizacijam, ki so uvedle zbiralno akcijo, medtem ko so posamezniki poslali denar tudi Zvezi slovenskih organizacij, katera bo zbrano vsoto skupaj poslala Rdečemu križu. Hkrati zbirajo obleko in druge potrebščine, kar bodo prav tako izročili Rdečemu križu, da posreduje dalje.

Zelo lep odziv pa je med našimi ljudmi našla tudi prošnja, da bi sprejeli v oskrbo otroke iz Skopja in jim daleč od kraja nesreče nudili nekaj tednov oddiha. Zveza slovenskih zadrug je takoj prvi dan obvestila generalni konzulat SFR Jugoslavije v Celovcu, da je pripravljena prevzeti skrb in stroške za enomesečno bivanje 30 madežonskih otrok na Koroškem. Prav tako pa so že številne slovenske družine sporočile pripravljenost, da sprejmejo v svojo oskrbo po enega ali več otrok iz Skopja, katerim hočejo v prijetnem družinskem vzdušju pomagati pozabiti strahote potresa.

Beljak je imel veliko slavlje

Obisk na letošnjem »Beljaškem semnju«, ki ga prištevajo med največje ljudske slavnosti na Koroškem in v Avstriji sploh, je bil rekorden. Računajo, da se ga je udeležilo okoli 35.000 ljudi. Milijon in pol poletni večer v tem stalno vročem vremenu je gotovo tudi prispeval k najboljšemu razpoloženju vesele in zabave željne množice. Ogromna povorka številnih skupin v narodnih nošah iz več zveznih dežel je z mnogimi godalnimi kapelami korakala mimo tribune častnih gostov in skozi špalir mnogih tisočev gostov. Med častnimi gosti je bil navzoč tudi zvezni prezident dr. Schärff in se je tako vključil v to veliko ljudsko slavnost na Koroškem in s tem tudi znova izpričal svojo povezanost z ljudstvom. Med drugimi častnimi gosti je bilo opaziti deželnega glavarja Wedeniga in več članov vlade, nadalje beljaškega župana Timmererja z občinskimi zastopniki, nekatere državne poslance, jugoslovanskega generalnega konzulata Trampuža in zastopnike Benečije. Zvezni prezident je bil deležen živahnih ovacij številne množice.

Po povorki je župan Timmerer na trgu pred magistratom otvoril veliko ljudsko slavnost in se je prvi zavrtel v veselem plesu.

Prištini, 90 kilometrov daleč od mesta nesreče. Manjše potresne sunke je bilo čutiti tudi v Prištini. Ko smo kmalu potem zvedeli za strahotno nesrečo, ki je prizadela prebivalstvo v Skopju, smo bili globoko ganjeni in družno žalovali z vsemi Jugoslavlani. Ob dvodnevem bivanju v Beogradu je naša skupina iz solidarnosti darovala tudi kri za ranjence v Skopju.

Zadnji večer našega izleta nas je v Ljubljani sprejel kot goste avstrijski generalni konzul Newole. Po obisku Prešernovega doma pa smo se vrnili polni neizbrisno lepih vtisov in spominov.

Le drobni utrinki so v tem sestavku z našega pestrega, zanimivega in hkrati nad vse poučnega potovanja po Jugoslaviji. Iskrena prisrčna zahvala velja in jo izrekamo prav vsem, ki so omogočili ta izlet maturantom slovenske gimnazije v Celovcu.

Breda Travnik

Lep, zgleden primer prijateljstva na meji

Odkar je v veljavi sporazum o maloobmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo, vzdržujeta občini Borovlje in Tržič med seboj vezi dobrega sosedstva in prijateljstva. Dobro sosedstvo in prijateljstvo ne obstoja le v čedalje pogostejših obiskih Borovljanov v Tržiču in obratno, marveč tudi v prijateljskih obiskih in izmenjavanju svojih problemov med predstavniki občine Borovlje in občine Tržič.

Do takega prijateljskega srečanja predstavnikov obeh občin je prišlo spet v torek tega tedna, ko so Borovlje obiskali predstavniki občine Tržič s predsednikom občinske skupščine Milanom Ogricom na čelu. Na meji jih je sprejel boroveljski župan Thomas Sorgo s člani mestnega sveta. Tržičani so ob tej priložnosti vrnili obisk Borovljanom, ki so bili že trikrat na obisku v Tržiču. Ogledali so si Borovlje in videli njihovo gospodarsko rast ter spoznali njihove komunalne probleme. Po skupnem obisku Celovca so se Tržičani zvečer vrnili spet domov.

Pridite vsi!

Svoji k svojim!

Tudi to se zgodi

Medtem ko prebivalstvo Koroške na glede na narodnost ali različno prepričanje po svojih močeh pomaga lajšati gorje prebivalcev Skopja, pa so v Beljaku odkrili gnusen primer zločinskega okoričanja na račun težko prizadetih soljudi. Neki mlad človek je hodil od hiše do hiše in zbiral prispevke za Skopje. Trdil je, da dela to po naročilu »Caritas«, vendar se je zadeva zdela ljudem sumljiva, ker potrdila o prejetih zneskih niso bila opremljena z žigom imenovane ustanove.

Na pozvedbo policije je bilo ugotovljeno, da »Caritas« sploh ni uvedla take zbiralne akcije, marveč da gre za brezvestnega sleparja, ki bi se hotel okoristiti na račun ljudi, katere je doletela huda nesreča. Policija je pozvala prebivalstvo, naj takoj obvesti najbližje varnostne organe, če bi se ta nepridiprav še kje pojavil. Pred takimi sleparji svarimo tudi naše ljudi, ki bi v svoji poštenosti in radodarnosti kaj lahko nasedli takim zlikavcem.

KOLENDAR

Petek, 9. avgust: Roman
Sobota, 10. avgust: Lavrencij
Nedelja, 11. avgust: Tiburcij
Ponedeljek, 12. avgust: Klara
Torek, 13. avgust: Hipolit
Sreda, 14. avgust: Evzebij
Četrtek, 15. avgust: Vneb. M. D.

Brž ko naravnate mikroskop na kakršno koli rastlinsko ali živalsko tkivo, bo oko skozi okularjevo lečo opazilo, da so tkiva domala v slehernem primeru sestavljena iz drobnih oblikovnih enot — celic. Nauk o celicah je star že več kot sto let. Od tistih časov, ko sta botanik Schleiden in zoolog Schwann (v sredini prejšnjega stoletja) postavila, da so rastlinski in živalski organizmi bodisi enocelularni, ali pa sestavljeni iz mnogih celic, pa se je seveda celična teorija precej izpopolnila. Predvsem velja omeniti, da so se znanstveniki kaj kmalu začeli zanimati ne samo za vsebino celic, ampak tudi za dogajanja, ki jih lahko zasledimo v njih.

Citologija — tako pravimo znanosti o celicah — je torej s fiziološkimi, biokemičnimi in biofizikalnimi raziskovanji začela prodirati v svet tistih pojavov, ki so značilni samo za živo snov. Prav v celicah, najmanjših oblikovnih enotah, ki tvorijo žive organizme, se namreč dogaja vse tisto, kar organizmu omogoča, da opravlja vse svoje življenjske funkcije — da se hrani, raste, razmnožuje in odмира.

Adenozintrifosfat ali „energetsko skladišče“

Vsaka živa celica ima na skrbi vrsto opravil, kar pa seveda zahteva določeno količino energije. Celice na primer sintetizirajo zapleteno zgrajene organske spojine iz enostavnejših molekul, denimo glikogen iz glukoze, ali pa beljakovine iz aminokislin. Nadalje opravljajo celice mehanično delo (krčenje mišic), prevajajo vzburjenje, kopičijo določene organske snovi in podobno. Energijo, ki jo za vsa ta opravila potrebujejo celice, dobi organizem s hrano, ki je pri rastlinah anorganska, pri živalih pa organska snov.

Hrana je torej tisto »gorivo«, ki omogoča, da v živi snovi potekajo življenjski procesi. Hranljive snovi vstopajo skozi celično mrenico v sleherni celico, tam pa se potem vključijo v procese metabolizma, kot na kratko imenujemo presnovo snovi in energije, ki nenehno poteka v živem organizmu.

Kako pa celica sprošča energijo, ki je vezana v hranljivih kemičnih snoveh? Odgovor je kaj preprost. Pri razgradnji snovi se pretirajo vezi, ki vežejo posamezne atome in atomske skupine v bolj zapleteno organsko spojino. S tem pa je celica na voljo določena količina energije, ki jo lahko porabi za svoja življenjska opravila.

V aerobnih celicah — to je v tistih, v katerih potekajo življenjski procesi samo ob prisotnosti kisika — je razgradnja hranljivih snovi oksidacija, torej spajanje s kisikom. Energije, ki se sprošča z oksidacijo, pa celica ne porabi takoj, ampak jo »skladišči« v nekaterih organskih snoveh. Med najvažnejšimi takšnimi snovmi je ATP — adenozintrifosfat.

Oglejmo si vlogo adenozintrifosfata v živi celici. Pred tem pa naj še omenimo, da je ATP spojina adenozina s tremi fosfornimi skupinami, med katerimi je ena tako vezana na ostalo molekulo, da se ob njeni ločitvi sprosti nič manj kot 12.000 kalorij.

Smotrna razgradnja in velik energetski izkoristek

Glukoza (grozdni sladkor) sodi med najvažnejše snovi celičnega mehanizma. Ob popolni oksidaciji grammola grozdnega sladkorja se sprosti celih 686.000 kalorij energije! Znanstveniki pa so ugotovili, da lahko nastane

na račun razgradnje enega grammola glukoze okoli 40 različnih fosfornih spojin, ki se vedno vsebujejo 480.000 kalorij. To pomeni, da deluje celica s 70 % izkoristkom. Za primer povejmo, da izkoriščajo stroji, ki jih je zgradil človek, povprečno le okoli 30 % prejetе energije.

Velik energetski izkoristek pa je samo ena plat celičnega metabolizma. Druga značilnost je v tem, da oksidacija glukoze ne poteka trenutno, ampak v več stopnjah. Tako tudi celica lahko postopoma in kar najbolj gospodarno

vre en liter vode. S kaloričnim merjenjem pa so ugotovili, da se pri razgradnji enega grama masti sprosti 9 velikih kalorij toplotne energije.

Beljakovine so v živi snovi predvsem gradbeni material. Ker pa se del beljakovin v organizmu nenehno izrablja, jih mora seveda organizem nadomestiti z novimi. V presnovnih procesih razpadejo beljakovine na aminokisliline, pri razpadu enega grama beljakovin pa se sprosti za okoli 4 velike kalorije toplotne energije.

CELICA — ENERGETSKA CENTRALA

KAKO DOBI ORGANIZEM ENERGIJO, KI JO POTREBUJE ZA OPRAVLJANJE SVOJIH ŽIVLJENJSKIH FUNKCIJ

izkorišča z oksidacijo sproščeno energijo. Molekula glukoze, ki ima šest ogljikovih atomov, razpade namreč najprej na dva dela, nato nastanejo spojine s po dvema ogljikovima atomoma in končno še spojine, v katerih je en sam atom ogljika. Prav na tej zadnji stopnji se tudi sprosti največji del energije.

Osnovna pogonska goriva žive celice

Snovi, iz katerih črpa organizem energijo za opravljanje svojih življenjskih funkcij, so predvsem masti, beljakovine in ogljikovi hidrati.

Masti so visokokalorično »gorivo«. V organizmu razpadejo na glicerol in mastne kisline. Že deset gramov masti nam da na priliko toliko energije, kolikor jo potrebujemo, da za-

prav toliko toplotne energije se sprosti tudi pri razpadu enega grama ogljikovih hidratov, za katere lahko rečemo, da so glavni energetski vir v organizmu. Mimo tega so ogljikovodiki tudi tista izhodna organska snov, ki jo rastline v procesu asimilacije tvorijo iz vode in ogljikovega dioksida.

Metabolizem, ki je osnova življenjske aktivnosti organizma, je seveda vse prej kot enostaven kemičen proces. Obsega vrsto biokemičnih reakcij, ki jih znanstveniki doslej še niso popolnoma raziskali. Popolnoma razumljivo — dogajanja v celicah so namreč nemalokrat tako zamotana, da jih lahko raziščemo le s posebnimi raziskovalnimi metodami. Ko bo znanosti uspelo priti do dna skrivnosti metabolizma, bo hkrati s tem tudi do zadnje navedenosti poznala vse zakonitosti, ki ločijo živo snov od mrtve snovi.

Potopljeno mesto pod Vezuvom

Kdo ni slišal za Pompeje in Herkulano — mesti pod obronki Vezuva, ki ju je leta 76 z lavo in pepelom zasul Vezuv? Velikanske izkopanine v Pompejih pa zbledijo pred nedavnim odkritjem najbolj luksuznega letovišča vsega rimskega cesarstva — Baie, sedem kilometrov severozahodno od Neaplja. Danes je Baia (Baja) le skromno ribiško naselje, toda pred 20. stoletjem... Kapetan Raimond Bucher, ki sedaj vodi raziskave tega edinstvenega arheološkega muzeja pod vodo, takole opisuje svoje prvo srečanje z Baio:

Opazil sem jo povsem slučajno, ko sem letel v letalu nad morjem pri Pozzuoliu. Name njen sem bil proti jugu, toda ta pogled me je tako očaral, da sem pozabil na svoj namen. Krožil sem nad tem morskim področjem in iskal tak kot svetlobe, ki bi bil naj primernejši, da vidim do dna. Jasnó sem videl obrise mesta: ulice, hiše, pristanišča, skladišča, temelje hramov. In vse pod valovi, mesto — akvarij! To je trajalo kakih dvajset minut, potem pa je sapa razburkala morje in vse je izginilo...

Treba je bilo čakati nekaj tednov, da so lahko fotografirali vse, kar je Bucher videl. Toda njega, potapljača niso zanimali posnetki iz zraka. Hotel si je potopljeno mesto ogledati od blizu. Po mnogih naporih in težavah tehničnega značaja je šel na ogled pod vodo z motoskafom.

»Potopil sem se in se hitro znašel v fantastičnem svetu, ki ga sploh ni mogoče opisati. Počasi sem plul nad potopljenim mestom: tlakovane ulice, antična obzidja, ograje patrijskih vil, prekrasni mozaiki, in vse to deset do petnajst metrov v globini, kamor le medlo prodre dnevena svetloba...«

Taka je danes antična Baia, ki so jo opevale ode in pesmi rimskih pesnikov in slavile mondeno življenje in rafinirano razkošje visoke družbe rimskega cesarstva, zbirališče vseh antičnih »milijonarjev« in snobov, mesto bajnih vrtov in vil in tudi mesto, v katerem je dal Neron usmrtiti svojo mater Agripino.

Toda Baia je stala na nevarnem gibljivem področju Vezuva. Verjetno so se ob kakem izbruhu vulkana premaknila tla, se ponižala in počasi potonila v morju, zato je tudi vse tako ohranjeno v morski vodi. »Fantastični in največji arheološki muzej na svetu«, je zapisal neki arheolog, ki si je ogledal iz motoskafa ulice potopljenega mesta, vrtove in vile, na katerih vise zdaj z oken šopi morskih alg.

Voda iz kamna

Kaj bo Mesec, ta presušeni in neplodni spremljevalec Zemlje, lahko nudil astronautom? Kako bodo ljudje iztrgali kamnitemu nebesnemu telesu snovi, ki so nujno potrebne za življenje? Edina surovina, ki bo dosegljiva osvajačem vesolja, bodo gole in deviške skale, katerih lastnosti znanstveniki že dokaj natančno poznajo, edini vir energije pa bo Sonce.

Znano je, da različne kamenine vsebujejo atome kisika, nekatere pa tudi vodik. V sebi zadržujejo torej »ujeto« vodo, ki se skriva v njihovi molekularni strukturi: gre za tako imenovano potencialno vodo, ki je še ni, ki pa se jo da pridobivati.

V laboratorijih inštituta »Aerovel« v Kaliforniji si ameriški znanstveniki že prizadevajo najti način, ki bi jim omogočil »molžo« tega kamena. S posebnim postopkom razbijajo v sončni peči z visokimi temperaturami strukturo kamena. V topilni peči ustvarjajo okolje popolnega vakuumu, kakršno vlada na Mesecu; pomagajo si s pramenom sila koncentrirane energije. Le-ta tako točno konvergirajo na poskusnem kosu minerala, da epruveta, v kateri poteka poskus, ne trpi nobene škode zaradi visoke temperature, ki nastaja v njej.

Pod vplivom pramena energije kamen zavre in zacvrči kot mast na ognju, nato pa se vplini ter sprosti omembe vredno količino vode, kisika in drugih dragocenih snovi, mimo tega pa še steklasto maso, ki lahko odlično služi kot gradbeni material.

Ko bo postopek izpopolnjen, bo mogoče v epruveti pridobivati ne le vodo in kisik, marveč vse kemične elemente, ki jih v večjih ali manjših količinah vsebuje kamenje na Mesecu. Z dokaj preprostimi sredstvi bo tako moč na Mesecu postaviti sončno peč, v kateri bosta dva osnovna Aristotelova elementa Sonce in Zemlja proizvajala dva druga, nujno potrebna za človekov obstoj: Zrak in Vodo.

Strupeni sesalci

Gotovo le malokdo ve, da niso strupene zgolj kače in pajki, ampak tudi nekateri sesalci. Prvi nevarnejši je kljunaš, doma v Avstraliji in na Tasmaniji. Na notranji strani kljunaševe noge je izrastek, podoben ostrogi. Ta nevarna tvorba je vola in zvezana s strupeno žlezo ter uvršča navidezno kljunaša med ravno tako nevarne živali, kot so nekatere žuželke ali kače.

Spoznati pa se moramo še z enim nevarnim predstavnikom. To je majhna, miši podobna rovkica s kratkim repom. Doma je v Ameriki. Drobno bitje je boječe in je zelo verjetno, da nas bo vgriznilo, če jo primemo z roko. Tedaj, ko jo primemo, utrpi po navadi živčni šok in pogine, toda vgriz, točneje slina, je strupena in smrtno nevarna.

Ivo Andrić

69

Travniška kronika

Zatrepetali so mu kofčki ust, še globlje je povslel veke v zabuhli glavi, potem je udaril s pelami, pikro rekel: »Zgodilo se bo po vašem ukazu, gospod podpolkovnik,« in odšel iz pisarne.

Ali se je spozabil ali je hotel preizkusiti odločnost in vztrajnost novega predstojnika, res je, da je Rotta kljub odločni prepovedi še dvakrat poskusil rohneti in razsajati nad mladimi. Ko se je to zgodilo drugič, je podpolkovnik poklical tolmača in mu zagrozil, da bo proti njemu kratkoma uporabil tisti paragraf iz pravilnika, ki velja za nove težje prekršne discipline, če se kaj takega ponovi, čeprav v najmilejši obliki. Takrat je videl Rotta, kako so se modre konzulove oči mahoma zožile in v kofčkih zabliščale z ostrimi smrtonosnimi iskrami, ki so mu docela spremenile pogled in obraz. Od tega trenutka se je tolmač prestrašeno umaknil vase in tu začel nevidno in naskrivaj kuhati mržnjo na predstojnika z vsem tistim besom in zagonom, s katerim je prej obdeloval svoje žrtve.

Von Paulić, ki je Rottov primer presojal hladno in preprosto kot vse drugo na svetu, je skrbel, da je tolmača

čim manj uporabljal. Pošiljal ga je kot kurirja v Brod in v Kostajnico; čakal je celo, da bo von Mitterer dobil novo službo, kjer bo lahko uporabil Rotta in ga poklical k sebi. Ničesar pa ni hotel ukreniti, da bi ga prestavili iz Travnika. In čudno — niti Rotta sam ni želel, da bi se rešil položaja, kjer ga ni, kot je sprevlel, čakalo nič dobrega, temveč je kot uklet krožil okrog svojega svetlega in hladnega predstojnika, se venomer vanj zadeval, čeprav bolj v mislih kakor v resnici.

Davna, ki je poznal ali vsaj slutil vse, kar se godi v Travniku, je hitro uganil, kakšen je Rottov položaj v konzulatu; takoj je pomislil, da bi se sčasoma iz tega utegnile izcimiti koristi za francoske zadeve. Ob neki priložnosti je med pogovorom, kakršne sta imela tolmača po svoje, kadar sta se srečala v čaršiji ali na polji v Konak, Davna Rottu za šalo omenil, da v francoskem konzulatu vedno lahko najde zaščito, če jo bo potreboval. Rotta je prav tako odgovoril s šalo.

Po prvih sporih med von Paulićem in njegovim tolmačem je nastalo prihuljeno zatíšje, ki je trpelo vse leto. Ko bi bil podpolkovnik mučil tolmača z delom in mu postavljati pretirane zahteve, ko bi mu bil kazal svojo mržnjo ali slabo voljo, bi bil Rotta morda vzdržal in našel potrpljenje, da bi prenašal novega konzula in vztrajal do konca. Toda von Paulićeva hladna vedenje in način, kako preprosto je obšel tolmačevo osebo, je moralo prej ali slej povzročiti prelom.

Spomladi 1812 je v avstrijskem konzulatu izbruhnilo. Majhni grbasti tolmač ni mogel živeti tako neopažen, omejen samo na svoje osnovne dolžnosti in zatrt v vseh svojih nepremagljivih nagonih in utrjenih navadah. Izgubljal je oblast nad seboj, napadal služinčad in mlade uradnike po konzulatu; prepirajoč se z njimi je naslavljal nedvoumne

pretnje in sporočila svojemu predstojniku in si tako vsaj nekoliko lajšal dušo. Nazadnje se je spopadel tudi z njim. In ko je podpolkovnik hladno rekel, da bo uporabil pravilnik ter nepokornega in pobesnelega tolmača poslal v Brod, se je Rotta prvič upal predrzno spreti z njim. Na glas je izjavil, da konzul nima te moči in da bo on, Rotta, poslal kurirja morda še kam dlje iz Travnika. Von Paulić je ukazal, naj Rottove stvari vržejo iz hiše, njemu pa zabranijo pristop v konzulat. Hkrati je sporočil kajmakamu, da Niccola Rotta ni več v službi avstrijskega generalnega konzulata, da ne uživa cesarske zaščite in je njegovo bivanje v Travniku nezakonito.

Na cesto vrženi Rotta se je takoj obrnil na Davno in po njem zaprosil francoski konzulat za zaščito.

Odkar sta prišla konzula in odprla konzulate, še ni bilo hujšega poloma in škandala v Travniku! Niti čudno poturčenje in skrivnostna smrt Maria Cologne ni vzbudilo takega nemira, beganja in govoric. Tisto s Cologno se je zgodilo ob času splošnega preplaha kot njegov sestavni del, sedaj pa so bili mirni časi. Mimo tega je »ilirski doktor« umrl in za večno umolknil, Rotta je pa bil bolj živ in zgovoren kot kdaj koli prej.

Rottov odpad od svojega konzula in svoje države so splošno šteli za velik Davnov uspeh. Davna je to zanikal in se vedel kot umeren in razumen zmagovalac. Dejansko pa si je prizadeval izkoristiti Rottov položaj kolikor le mogoče, toda previdno in počasi.

Daville se je kot v toliko drugih primerih počutil razdvojenega in v zadregi zaradi tega, kar se je zgodilo. Ni mogel, ni smel zavreči vseh koristi, ki jih Rottov odpad lahko prinese francoskim zadevam. Kajti grbasti tolmač je po sili razmer in pod težo svojega značaja vse bolj drsel proti popolni in javni izdaji in po malem odkrival

Gorske kmetije na Koroškem

Dne 22. julija 1963 je bila objavljena odredba zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, ki določa, katere kmetije na Koroškem nosijo označbo „gorska kmetija“. Do te odredbe je prišlo v skladu s splošnim zakonom o kmetijstvu iz leta 1960, ki predvideva za gorske kmetije posebno skrb in ugodnosti pri pospeševanju kmetijstva.

Po splošnem zakonu o kmetijstvu sodijo v vrsto gorskih kmetij one kmetije, katerih življenjski in proizvodni pogoji so zaradi neugodnega podnebja, zaradi strme in hribovite lege zemljišč in zaradi neugodnih prometnih razmer in zvez posebno težki. Po odredbi zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo od 26. junija 1963 (BGBl. Nr. 164/63) so na Koroškem 14.203 kmetije uvrščene v vrsto gorskih kmetij. Po občinah jezikovno mešanega ozemlja so to:

Sodni okraj Pliberk

V občini Bistrica nad Pliberkom v vasi Podkraj hišne številke 1, 2, 4, 5, 7, 8, 11, 12, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 37, in 43, v Rutah hišne številke 1, 2, 3, 9 in 11, v Ribberku številki 4 in 7, v Podlubiču pa številka 19.

V občini Blogo vse kmetije Komlja in na Komlju, nadalje v Dobu hišne številke 3, 6, 11, 16, 18, in 24, v Nanči vasi 22 in 24, v Cirkovčah pa hišna številka 3.

V občini Libuče vse kmetije v Šmarjeti, Bivžaku in Borovju, poleg tega v Grabljah hišne številke 5, 6, 7, 8, 10, 11 in 13, v Lokovici hišna številka 21, v Št. Juriju 14 in v Senčnem kraju 2, 3, 4 in 9.

V občini Suha vse kmetije v Gradšču, Ivnici in Močuli, na Kogelnikovi gori številke 3, 5, 13, 14, 15, 18, 19 in 22, v Vesnici številke 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 in 13, v Pudlasu številka 1, v Svetem mestu 1, 2, 4, 7, 8, 10 in Lesjakova kajža 3, v Potočah 2 in 4 ter na Libiški gori hišne številke 38, 39, 40 in 41.

Slovenska kmečka zveza obvešča:

Kakor je pred kratkim poročala AIZ, je štetje prašičev 3. junija t. l. pokazalo, da se je število bregih svinj nasproti lanskemu 3. juniju povečalo za 6500 komadov ali za 4%. Ta porast pomeni, da moramo računati, da bo v prvem polletju leta 1964 prišlo v državni merilu okoli 40.000 prašičev več na trg, kot jih je prišlo v letošnjem prvem polletju. Ker pa smo letos v prvem polletju uvozili 25.000 klavnih prašičev, je računati, da jih bo v tem času na trgu 15.000 več, kot je znašala skupna potrošnja v letošnjih prvih šestih mesecih.

Da se ta predvideni pritisk domače ponudbe in z njim povezan občuten padec cene prašičev v mesecih marec, april in maj prihodnjega leta prepreči, je potrebno, da prašičereji z naglim pitanjem pripravijo del teh prašičev tako daleč, da jih bodo lahko že v januarju in februarju postavili na trg, ko domača ponudba še ne bo krila povpraševanja.

Kmetovalcem priporočamo, da z nadaljnjim pripustom svinj počakajo do začetka septembra, da ne bodo prišli s pitanci na trg v maju in juniju prihodnjega leta, ko bo ponudba še prekomerna, cene pa slabe, temveč šele v juliju in avgustu, ko bo povpraševanje za klavnimi prašiči spet živahniješe.

Sodni okraj Dobla vas

V občini Galicija vse kmetije po vaseh Borovnica in Robež, nadalje v Obrijah številki 1 in 3, v Apačah 1, 5, 7 in 28, v Krejancih 3, Podkrinu 1, 7, 10 in 11, v Beli pa 16.

V občini Globasnica so v vrsto gorskih kmetij uvrščene le kmetije vasi Slovenje.

V občini Zilfara vas vse kmetije Zagorij, v Probaju številke 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 33 in 36, v Homeličah pa številke 1, 2 in 3.

Po ostalih občinah dobrihazkega sodnega okraja ni nobena kmetija uvrščena v vrsto gorskih kmetij.

Sodni okraj Železna Kapla

V občini Železna Kapla hišne številke 6, 13, 17, 18, 55, 65, 81, 128, 168, 176, 177, 178, 181, 189, 190, 192, 195, 197, 201, 203, 205, 217 in 231.

V občini Bela vse kmetije Plaznice in Zgornje Plaznice, Obirske, Koprivno-Pece, Lepene, Lobnika, Remšnika, Korl, Bele in Vigaznice, na Rebrci številke 1, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15 in 18, v Podkroju 1, 2, 3, 5, 8 in 10, na Suhi pa 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 18, 19 in 31.

Sodni okraj Velikovec

V občini Djekše vse kmetije vseh vasi in naselij.

V občini Grebini vse kmetije Oljše, Tolstega vrha, Gruč, Holmeca, Male vasi, Puštrice, Rakovnika, Spodnjih Gruč in Brezovja, poleg tega v Gorjstah hišne številke 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 13, 15 in 20, v Gorenčah 3, 4, 5, 7, 10, 11, 14, 15, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 31, 35, 40, 42, 44 in 53, na Klostirski gori 1 in 2, v Dolgem Brdu 24, 25, 33, 37 in 39, v Limberku 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10 in 11, v Ravežu 2, na Zavski gori 1, Sv. Kolomanu 19, 21 in 23, ter v Spodnji Kneži 1, 2, 3, 5 in 8.

V občini Ruda na Dobravi hišne številke 2, 3, 5 in 22, na Ledu 15 in 26, v Gručah 27 in 31, Št. Miklavžu 11 in 15, Radegundi 1 in 11, v Spodnji vasi 12, 13, 16 in 20, v Podgori 5, 16, 18 in 20, v Vrhniku pa 4, 6, 13 in 14.

V občini Velikovec nad Dravo številki 5 in 6, ter v Vinogradih številke 7, 8, 9, 12, 13, 14 in 15.

V občini Vavbre vse kmetije na Šmarski gori, Hudem kraju, Smihelski gori, Šmarinem, Št. Stefanu in Vodovnici.

V občini Važenberk v Kamnu številki 5 in 6, na Škofji gori 2, 3, 4 in 5, v Borovcu 2, v Striholčah 1 in 7, v Rutah 5, pri Mrzli vodi 11, v Korpičah 17, na Homu 1, v Srednjih Trušnjah 11 in 12, na Rušlatu 3, v Žalni vasi 12 in 14, v Smihelu 12, v Škofljici 7, na Telenberku 3, 5 in 9, v Trušnjah 10 in v Vinogradih 1, 3 in 4. V Brankovcih in v Trepecah sodijo vse kmetije med gorske kmetije.

Sodni okraj Borovlje

V občini Bistrica v Rožu vse kmetije Rut in Sin, na Mačah pa hišne številke 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16 in 17, v Ladinah številke 72, 75, 76, 80, 82, in 106, v Zgornjih Krajah pa 1, 2, 3, 4, 15, 17 in 27.

V občini Svetna vas vse kmetije Sentjanskih Rut, nadalje v Št. Janžu številka 1, pri Zingerjih številka 1 in v Babnjaku številki 1, 2 in 3.

V občini Slovenji Plajberk vse kmetije, Istotako v Selah.

V občini Borovlje vse kmetije na Rutah, v Bajdišah hišne številke 1, 2, 3, 5, 6, 7, 24, 28, 33 in 37, v Podlubiču 17, 18 in 24, v Podgori 19, pri Zingerjih 1 in 3, v Borovljah 4 in v Babnjaku 4 in 6.

V občini Šmarjeta v Rožu vse kmetije v Vrh, Zavrhu, Homeličah, Spodnji vasi, Zgornji vasi, Šmarjeti, na Sale in v Trebljenjah, poleg tega še v Dulah številka 9 in na Kožuhi številki 22 in 24.

Sodni okraj Celovec

V občini Bilčovs vse kmetije Poloka, Kazaz, Bilnjavska, Branče vasi, Male Gore, Kovič, Mošenice, Muškave, Novega Sela, Zgornje vese, Pograda, Gore in Sodrazeve, v Bilčovsu pa hišne številke 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 18, in 23, v Želučah 1, 2, 3, 4 in 5 in v Stranjah 1, 2 in 3.

V občini Kotmara vas vse kmetije Mostiča, Plešivca, Šmarjete, Zvonine, Čahorč, Brd in Crezdola, od Kotmara vasi pa številke 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 39, 40, 41, 42 in 52 ter od Pribelj 1, 2 in 4.

V občini Škofiče vse kmetije Otoča, nadalje od Klopce številke 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31 in 32, od Podjerberka številke 10, 12, 16 in 17, od Pinje vasi številka 1 in od Doba številka 4.

V občini Hadlišce vse kmetije Pod Lipo, na Rutah in v Šmarjeti ter hišne številke Dobajna 1, 2, 4, 5, 6, 7 in 8, Na Gorah 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 in 11, Ležbe 11, Petiče 7, 8, 9 in 10, Plešerka 7, 11, 12, 13 in 14 ter Rjave 6, 16, 17 in 19.

V občini Otok vse kmetije v Sekir in pri Sv. Ani, v Ribnici pa hišni številki 20 in 61, na Ravnah številka 6.

V občini Vetrinje vse kmetije Vozenice, v Migorjah hišne številke 1, 2 in 4, v Vetrinju vse kmetije ob poti na planino ter hišne številke Schrottenbauerweg 7 in 9, Weingartenweg 1, 2 in 5 ter Wintschacher Weg 7 in 16.

V občini Zihpolje vse kmetije vasi Ingarij, Gargorice, Golšovega, Imova, Nadroma, Zgornjih Humč, Zgornjih Dol, Zabrda, Št. Urha, Smerič, Strančič, Dovče vasi, Spodnjih Humč in Osojnice.

V občini Radiše vse kmetije vseh vasi in naselij.

V občini Medgorje vse kmetije na Rutah, v Gabrju, Zablatah in Spodnjih Medgorjeh ter hišne številke Goriče 1, 4, 5, 6, 7, 9 in 21, Voglje 11, 12 in 13, Zgornje Medgorje 1, 2, 3, 4, 7, 9, 13, 14 in 19, Običe 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14 in 18 ter Zagorje 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 20 in 23.

V občini Otmanje vse kmetije Štalenske gore in Breze ter hišni številki Lače 2 in 4.

V občini Teholca vse kmetije Varpje vasi, Skrilj, Hadanjč, Karova, Pafara, Horje vasi, Št. Jerneja, Črne

Položaj na trgu s kmetijskimi pridelki

V zadnjem tedu meseca julija je avstrijski trg s kmetijskimi pridelki kazal močno povpraševanje za klavno živino, klavnimi prašiči in pujski ter obilno ponudbo na trgu s krompirjem, zelenjavo ter sezonskimi vrstami sadja.

Pri klavni goveji živini so se cene na Koroškem vrtele med 11,50 do 12,50 za vole in bike, pri 11 šilingih za telice in med 7 do 9 šilingih za krave. V Salzburgu so klavno živino plačevali slabše, kajti za vole so dosegli le 9 do 11,50 šil., za bike 10 do 12,50 šil., za telice pa 9 do 11,50 šil., medtem ko so krave plačevali komaj 7 do 8,50 šil. Dunajske cene pa se v grobem povprečju ujemajo s cenami, ki so veljale koncem julija na Koroškem.

Klavni prašiči so šli na Dunaju po 13,50 do 15 šil. za kilogram žive teže, na Koroškem pa po 13,50 do 14,50 šil. v promet. Zaklane

vasi, Taporja, Trabenč in Trablefna ter hišne številke Šmarino 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 in 17, Sokele 2, 3, 4, 7, 9, 12, 14, 15, in 33 ter Tibiče 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13 in 14.

V občini Možberk vse kmetije v Zgornjih Gorjah in Podlipo ter hišne številke Porovčice 1, 8, 9 in 10, Gradniče 10, Gorinčice 1, 2, 3, 4, 5, 6 in 7, Prekop 3, Prosinčice 1, 6, 7 in 8, Tudrošice 1, 2, 3 in 10 in Spodnje Gorje 2, 9 in 14.

Sodni okraj Rožek

V občini Loga vas hišne številke Dešice 1, Loče 2, Št. Ilj 36 in 39 ter Trebinja 1, 2, 13, 17, 18 in 22.

V občini Kostanje vse kmetije vseh vasi in naselij.

V občini Ledince vse kmetije na Kopanjah in v Pečnici ter hišne številke Zgornje Borovlje 33 in 36 ter Spodnje Borovlje 14.

V občini Lipa hišni številki Borovnica 8 in 12.

V občini Vrba hišna številka Gorje 1.

V občini Št. Jakob v Rožu vse kmetije na Rutah in Hodmini ter v Področici in Svatah.

Sodni okraj Beljak

V občini Podklošter vse kmetije v Zagorčah, na Rutu, Strmcu, Pod Krajnikom, v Zgornjih Vratih, v Dolah, Sovčah, v Vratah-Megvarjah-Rutah in v Spodnjih Vratah ter hišni številki Št. Lenart 1 ter Cave 3.

V občini Bistrica na Zilji vse kmetije v občini, enako tudi v občini Straja vas.

V občini Čajna vse kmetije na Potoku, v Dulah, Borčah, Globačah, Rutah, Črešnjah, Skovčah, Labinčah, Mišlčah, Št. Jurju, Samračaj, Dvorčah in Poklančah ter hišne številke Čajna 8 in 39 in Čače 1.

V občini Bekštanj vse kmetije pri Starem gradu, na Ovčeni in na Spodnjih Rutah ter hišne številke Goriče 20 in 21, Grpiče 4, Zgornji Breg 40, Zgornje Tehanče 9 ter Spodnje Tehanče 22 in 23.

V občini Vernberk vse kmetije v Draganjah, v Stavli, v Strmcu in na Humberku.

Sodni okraj Šmohor

V občini Brdo vse kmetije v Borovnici, v Mostah, v Brdu, Dobravi, Limarčah, Oljstranki, Kozlozu, Rutu, Lužju, Melah, Melvičah, Veliki vasi, Novi vasi, Pazirjah, Potočah in Planjah ter hišne številke Dule 1, 4, 6 in 18, Loče 12 in Napole 6.

V občini Goriče vse kmetije v Borljah, Goričah, Senčnem grabnu, pri Sedmih studencih in v Videnčah.

V občini Šteben za Zilji vse kmetije Na Poloce, v Vezenich, Na Plodnjah, v Dragančah, Kazazah, Hadrach, Karnici, Gordinji vasi, Ločah, Močilih, Nizelah, Polančah, Porečah, Št. Pavlu, Senčnem grabnu, Smočici, Sušovičah in v Ploščah ter hišne številke Šteben 8, 19, 21 in 34.

vse, kar je vedel o delu in namerah svojih predstojnikov. Z druge strani pa je konzula žalilo in bolelo, da mora s svojim ugledom zakrivati zaroto dveh tolmačev, brezvestnih, nizkoletnih Levantincev, proti poštenemu in pametnemu človeku, kakor je bil von Paulić. Sam pri sebi si je želel le, da bi se vsa zadeva — potem ko bo Davna načrpal iz nje čimveč koristi — hitro poglobila in pomirila. Tega pa nista hotela tolmača, posebno ne Rotta. V boju proti von Pauliću si je sedaj našel vreden cilj za svoje skrite, potlačene strasti in zahteve. Pošiljal je dolga pisma ne samo konzulu, temveč tudi komandantu v Brod in ministrstvu na Dunaj ter opisoval svojo zadevo; seveda je zamolčal, da se je povezal s francoskim konzulatom. S kavazom francoskega konzulata je hodil pred avstrijski konzulat, zahteval še nekatere svoje stvari, uprizarjal javne scene in prepire, si izmišljal nove zahteve, begal zasopljeno skozi mesto, hodil v Konak in h kajmakamu, skratka: užival je v svojem škandalu kot nora ženska brez sramu.

Von Paulić je ostal miren, vendar je storil napako in službeno zahteval od kajmakama, naj Rotta zapre kot navadnega tatu uradnih spisov. To je prisililo Davilla, da je poslal kajmakamu pismo, v katerem mu je sporočil, da se je Rotta postavil pod francosko varstvo in zato ne more biti ne zaprt ne preganjan. Prepis pisma je poslal tudi von Pauliću in pripisal, da obžaluje ta primer, toda ne more ravnati drugače, ker je Rotta, ki je morda naglega in čudnega značaja, drugače pa pošten človek, zaprosil francoski konzulat za zaščito in mu je ne morejo odreči.

Von Paulić je odgovoril ostro, ugovarjajoč proti ravnanju francoskega konzulata, ki ščiti plačane vohune, poneverljivce in izdajalce. Prosil je Davilla, da odslej na vsakem pismu, ki mu ga bo poslal, napiše, da v njem ne omenja Rotta. Drugače mu bo vrnil neodprto vsako pismo, dokler bo trajal ta odurni spor zaradi tolmača.

To je spet užalilo in užalostilo Davilla, ki mu je zadeva z Rotto postajala vse bolj težka in neljuba.

Stari, čemerni kajmakam se je v tem sporu znašel med konzuloma, od katerih je eden odločno terjal, da se Rotta zapre, drugi je pa tej zadevi prav tako odločno ugovarjal; zato je bil zmeden in enako razkačen na oba konzulata, posebno pa na Rotta. Po nekajkrat na dan je zapuhal skozi nos.

„Spopadli so se psi; pa kar na mojem dvorišču!“

Po svojem zastopniku je sporočil konzuloma, da bo prej odstopil, kakor pa dovolil, da bi se onadva tu v Travniku vojskovala, dokler sta njuna cesarja mirna, in celo po njegovem že tako preobloženem hrbtu. Noče se zameriti ne francoskemu ne avstrijskemu konzulu v nobeni stvari, najmanj pa zaradi tega pritlikavega in togo-nega človeka, ki je naveden hlapček in tekač, nevreden, da bi bil predmet razgovorov med cesarskimi možmi in veljaki. Rottu je pa ostro zabičal, naj se pomiri in se tako ohrani glavo na vratu; zastran njega se že nekaj tednov razburjajo vsi odličniki v tem mestu, kjer je doslej vladala tišina kot v molitnici. Toliko pa on, Rotta ni vreden, pa če bi imel zlato glavo in vezirsko pame! Če hoče živeti v Travniku mirno in pošteno, pravi! Če pa bo razburjal meso s tekanjem od enega konzulata do drugega, neil prepire in mešal vanje Turke in rajo, potem naj si izvoli eno od dveh poti, ki vodita iz Travnika, pa čimprej.

Rotta je res razviharil mesto s svojimi prepri in zapletel vanje, kogar je le mogel. Najel je prvo nadstropje v hiši nekega Pere Kalajdžića, samca, človeka na slabem glasu. Naročil je Cigane kovače, ki so mu vkovali v okna železne križe in posebne ključavnice na vsa vrata. Razen dveh dobrih angleških pištol, ki jih je imel pod zglovjem, je kupil še dolgo puško, smodnik in svinčenke. Sam si je

kuhal, ker se je bal strupa, in sam je pospravljal stanovanje, boječ se tatvine in prevare. V Rottovih sobah je zavladala hladna puščoba, ki jo najdemo v stanovanjih samcev in čudakov. Kopičile so se cunje in smeti, se nabirale saje in prah. Že tako uborna hiša je sedaj postajala vse bolj zanemarjena tudi na zunan.

Rotta sam se je prav tako naglo spreminjal, hiral in propadal. Zanemarjal je snago in se površno oblačil. Srajce je imel mehke, zmečkane in ponošene, črno kravato popackano z jedjo, obuvalo umazano in pošvedrano. Njegovi popolnoma beli lasje so dobili rumenkaste in zelene odtenke, nohte je imel črne, ni se več redno bril, ves je smrdel po kuhinji in pijači. Tudi po vedenju ni bil več nekdanji Rotta. Ni hodil z dvignjeno glavo, zajemal korake in gledal zviška, temveč je tekal po mestu z drobnim poslovnim korakom, zaupno šušljal z ljudmi, ki so še hoteli govoriti z njim, ali v krčmi zmerjal avstrijskega konzula in ga izzival, zraven pa plačeval poslušalcem poliče žganja, ki ga je tudi sam začel vse huje piti. Z vsakim dnem mu je odpadala tanka pena nekdanjega dostojanstva, lažne sile in gosposčine.

Tako je živel Nicola Rotta v Travniku, misleč, da bojuje veliki boj proti svojim hudim in vsakovrstnim sovražnikom. Popolnoma zaslepljen s svojo bolešno mržnjo ni niti opazil, da se naglo spreminja, da pada in v tem padcu jadno hodi ritensko vso pot svojega dolgega in mučnega vzpona. Ni čutil, kako se nešlete malenkostne okoliščine slikajo in kako ga neobčutni, toda močni tok nosi spet v listo življenje, ki ga je kot otrok zapustil v siromašnem okraju San Giusto v Trstu, nosi naravnost v svet ogabne bede in zla, iz katerega je z vsemi močmi bežal trideset let in dolgo verjel, da mu je zares ušel.

(Se nadaljuje)

Prežihov Voranc:

OČE

Valentin Kravar, ki so mu kratko rekali Krava, je bil star kmet, prav za prav kmetič. Imel je šest otrok, štiri sinove in dve hčerki, ki so bili prav vsi odrasli in so šli po svetu za delom. Na stara leta je moral sam z ženo garati na gruntu. Ko so Nemci okupirali našo deželo, je prav najmlajši sin odšel nekam v Avstrijo zato, da bi mu ne bilo treba oditi na vojsko. Stopil je v delovno službo bog ve kje.

Takrat še v naših krajih niso začeli partizani svojo borbo. Na Kranjskem se je že takrat slišalo, da so šli ljudje v gozdove in da se tolčejo z okupatorjem; v severnih krajih naše domovine pa je ljudski odpor prišel pozneje. Toda tudi na severu so gore oživele in od povsod se je slišalo o borbah z Nemci. In naposled se je zvedelo, da so partizani tudi v gori, pod katero je Krava imel svojo bajto.

In nekega dne je prišel Krava domov ter rekel svoji ženi:

»Mica, v gori so partizani. Jaz bom šel po Martina.«

»Kakor se ti zdi,« je odgovorila mati Mica. Martin je delal v rudniku, ki je bil kaki dve uri daleč v stran. Delal je tam že nekaj let in mu svojčas ni tako slabo šlo. Sedaj so bili Nemci že dve leti v deželi in zdaj je že nekajkrat prišel domov, če bi se tu dalo kaj dobiti.

Valentin Krava se je podal na pot in zelo hitro prišel k rudniku. Imel je srečo, da je Martina našel doma.

»Martin, rad bi na samem govoril s teboj,« je rekel.

»Saj sva sama v sobi. Kar povejte, kar imate na srcu.«

»Ne, ne zaupam, soba ima stene. Greva ven, saj je lepo zunaj,« mu je odgovoril oče.

Ko sta bila že daleč za hišami na samotni cesti, je stari Krava rekel:

»Veš kaj, Martin? V gori so ljudje. Prišel sem po tebe.«

Martin je bil vedno ubogljiv sin.

»Jaz sem že nekaj čul. Seveda bo treba iti.«

Zmenila sta se, da bo Martin prišel domov in od doma bo šel v goro.

In prihodnji teden Martina že ni bilo več v jamo.

Potem je preteklo nekaj časa, morda pol leta. V gori je bilo različno, včasih so bili tam ljudje, spet pa jih ni bilo. Slišalo se je marsikaj. Nemci so dva, trikrat pripeljali iz mesta topove in streljali z njimi v goro, brez vsakega cilja. Odkrhanke skale so se valile v dolino.

Nekega dne je rekel Krava svoji ženi:

»Mica, jaz grem po Francuho.«

»Kakor se ti zdi,« je odgovorila mati brez vsakega naglasa.

Celovec pa je bil že dalje in tja se je bilo treba peljati z vlakom dve uri. Krava še ni bil tam, odkar je bil sin Francuh zaposlen v neki tovarni. Ali naslov je imel. Tudi ni vedel, kako je sinu šlo, ker mu ta skoraj ni nič pisal. Moral je imeti dovoljenje za potovanje. Ko ga je dobil, se je takoj podal na pot. Naložil si je v nahrbtnik nekaj jestvin, tako da je imel za potovanje, in je šel. Ko je naposled našel Francuho, mu je rekel:

»Rad bi na samem govoril s teboj.«

»Greva iz mesta,« mu je dejal Francuh, ki je bil že previdnejši od Martina. Ko sta prišla daleč ven iz mesta, mu je rekel oče Valentin: »Ti, v naši gori so ljudje, ti pa delaš tu za vojsko. Pojdi še ti v goro. Martin je že od vrgredi tam.«

»Martin je že tam. Zakaj mi tega niste prej pisali,« je menil Francuh in se takoj odločil, da gre za Martinom.

»To se pisati ne more. Zato sem prišel zdaj sam po te,« je potrdil Krava in zapustil Celovec.

Cez dva dni je zginil za njim sin Francuh in odšel v goro za Martinom.

Potem je minulo spet pol leta ali kaj. Bila je zima in v gorah je bilo težko. Stari Kravar

že vso zimo ni slišal niti o Martinu niti o Francuhu. Bajne sta odšla nekam na Kranjsko in nobeden ni dal kakega glasu od sebe.

Sredi zime je bilo, ko je rekel stari Krava svoji ženi:

»Mica, jaz moram po Roka.«

»Kakor se ti zdi,« je odvrnila mati.

Rok je živel v Gradcu. Oče je imel njegov naslov, toda vedel pa ni, kje je tisti kraj, kjer živi Rok. Izposloval si je dovoljenje za potovanje, ki ga je zelo težko dobil, ker se je okrog že nekaj govorilo o Martinu in o Francuhu, da sta izginila v hribe. Ko je dobil dovoljenje, je takoj šel na pot, da najde Roka, ki je bil po poklicu mesar. Ko ga je čez tri dni našel v Gradcu, je Rok klel in trdil, da je nezadovoljen in da že komaj čaka konca vojne. Stari ga je poslušal. Skoraj si ni upal začet. Rok je bil že dolgo z doma, prej se je učil, potem je delal okrog pri mojstrih in je bil zelo tuj domači hiši. Ko pa je čul, kako zmerja na vojsko, mu je to zelo prav prišlo.

»Vidiš, Rok, pojdi z menoj in vojske bo veliko prej konec.« Povedal mu je, da sta Martin in Francuh že v gorah in da tudi njega vabita, da gre za njima. Rok je poslušal, ali se ni mogel hitro odločiti, ker je bil zaljubljen v hišnega dekleta. Stari Krava pa ni hotel iti brez tretjega sina domov in je ostal ves teden v Gradcu in vsak dan sta enkrat prišla skupaj s sinom ter ga je nagovarjal. In po enem tednu ga je pregovoril, da je šel z njim. Izstopila sta tri ali štiri postaje pred domačo postajo in ponoči odšla proti domu, da bi ju nihče ne videl. Ko sta bila že blizu bajte, je rekel oče:

»Domov pa ne boš hodil, ker bi te lahko kdo opazil. Pojdi kar v goro.«

»Ali rad bi videl mater. Že dolgo jih nisem videl,« se je obotavljal sin.

Oče pa mu je odbil: »Videl jo boš, ko bo konec vojne. Sedaj ni časa za to, ker je prenevarno.«

Zdaj so bili že trije v hribih, ali vojska se je še vedno vlekla dalje kakor jara kača. In Valentin Krava je imel še enega sina, ki je bil od začetka vojne v delovni službi nekje blizu Dunaja. Na Dunaj je bilo daleč, potnega dovoljenja pa ni dobil, ker se je zdaj že javno trdilo, da so trije mladi Kravarji v hribih. Stari ga niti iskati ni hotel. Nekega dne je rekel mož svoji ženi:

»Mica, na Dunaj moram.«

»Kakor se ti zdi,« je odgovorila njegova žena in je čez nekaj časa še boječe dodala: »Falent, Floruha pa priženi gredeč domov. Že dolgo ga nisem videla.«

»Bomo videli,« je odgovoril mož in se odpeljal proti Dunaju. Vstopil je na tretjo postajo in ker ni imel dokumentov, se je moral gredeč skrivati. Ker pa je bil že star mož s sivo brado, niso pazili za njim in tako se je po treh dneh pripeljal do Dunaja, kjer je rabil še en dan, da je naposled našel sina nekje v nekakih barakah.

»Floruh, po tebe sem prišel, moraš v gore, da bo prej vojne konec.«

»Slišijo se strašne stvari,« se je branil Floruh spočetka.

»Boš pa mater videl,« mu je obljubil oče.

»Mater!« se je razveselil Floruh.

Odšla sta na tihem z Dunaja in čez dva dni sta se ponoči bližala domači hiši. Oba sta nosila nahrbtnike. Bila je že polnoč, ko sta prišla k hiši.

Floruh je videl mater, mati pa Floruha. Ko je bila ura dve, je stari rekel:

»Sin, zdaj boš moral pa naprej. Imaš še dobri dve uri ali več do tistega mesta. In podnevi te nihče ne sme videti.«

Res, Floruha ni nihče videl v domačem kraju. Odšel je za brati tja, kjer so bili ljudje, v gore.

Malo pred koncem vojne so Nemci odpeljali oba stara Kravarja v taborišče, od koder se nista več vrnila. In ko so se vrnili sinovi domov, vsi štirje zdravi, so našli prazno hišo.

Nimm Faserplatten nimm

Leitgel

Platten

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 10. 8.: 8.00 Otrški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.45 Črnske duhovne pesmi — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Pogovor z gostom — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Sport — 20.15 Salzburške slavnostne igre.

Nedelja, 11. 8.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Male melodije, velik uspeh — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.00 Sport — 20.10 „Same osmice in devetice“, komedija — 21.18 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 12. 8.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Pod vplivom Grand Canyon — 20.30 Za mesto in deželo — 21.30 Koroška domovinska kronika.

Torek, 13. 8.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Južnoslovanska orkestrska glasba — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 Svetovno prvenstvo v kanujih — 20.15 „Slon iz Karlagena“, radijska igra.

Sreda, 14. 8.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Veselo letovišče — 15.15 Narodne pesmi in plesi iz Turenske — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 Salzburške slavnostne igre: večer pesmi.

Četrtek, 15. 8.: 8.05 Vesel začetek — 9.05 Vesel jutranji pozdrav — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Nave publikacije — 17.05 Plesna glasba — 18.45 Popevke — 19.00 Sport — 19.30 Kako postaneš pravi Dunajčan — 20.10 „Filmski milijonar“, opereta.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Sobota, 10. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.50 Glasbeni zvoki — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Iz zakladnice avstrijske ljudske kulture — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.15 Slavni umetniki — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Ritem in melodija — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 18.00

Zabavna glasba — 19.35 Dopust, enkrat drugače — 20.00 Straussov koncert.

Nedelja, 11. 8.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Oj, le ženske — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena pestrost — 11.00 Salzburške slavnostne igre — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Zabavna glasba — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Belo zlato in črne sence — 20.10 Melodije za nedeljski večer.

Ponedeljek, 12. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otrška ura — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Ladje, sanje in resničnost — 20.30 Salzburške slavnostne igre.

Torek, 13. 8.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 „Sladka gora“ — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Albanski narod v svojih pesmih — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Jezik in resnica — 17.50 Esperanto — 20.00 Robert Stolz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 14. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Da, ta je moja melodija — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Pri nas doma — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 „Kralj puščave“ — 16.30 Španska glasba — 19.30 Vam v veselje — 21.30 Seine-Donava — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 15. 8.: 8.05 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Veliko Glasbena gledališče in slavni pevci — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena pestrost — 11.00 Bregenške slavnostne igre — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Melodije zate — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Potovanje po Ceylonu — 16.30 Zabavna glasba — 17.05 Gledališče po svetu — 18.45 Pet let simpozij evropskih kiparjev na Gradščanskem — 19.20 Pri tebi je bilo vedno tako lepo — 20.30 Salzburške slavnostne igre — 22.20 Pesem prerije.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 10. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obujaj mi spomin... (Dolina — Pokrče).

Nedelja, 11. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 12. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda. Kar pa domače... (Glasbena oddaja). 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 13. 8.: 14.15 Poročila, objave. S knjižne police: Valentin Polanšek.

Ko si boste ogledali sejem, obiščite tudi

knjigarno „NAŠA KNJIGA“

Celovec, Wulfengasse

kjer dobite po zmernih cenah vse slovenske

● knjige ● časopise ● revije

SCHRACK

E. Schrack, E. A. G., Wien, Zweigniederlassung
Klagenfurt, Rosentaler Str. 15 a, Tel. 71 2 21 Serie, Fernsch. 04 469

- Verteileranlagen für Landwirtschaft
Wohnhäuser, jetzt auch in Isolierstoff
- Blitzschutzanlagen
- Gleichrichter für Traktor und Auto
- Telefon, Lichtruf, Torlautsprecher

CARIMPEX

Celovec - Klagenfurt
Gabelsberger Strasse
tel. 24-98

● UVOZ

● IZVOZ

● TRANZIT

Iščemo **servirko** (tudi začetnico). Zaslužek 400 do 500 frankov. Urejen prosti čas. Dobro ravnanje. Dopisi naprošeni na:

W. Zingg, Rest. Krone, Wiedlisbach (Bern) Schweiz.

Jedilna restavracija za takoj išče

servirko

(tudi začetnico). Zelo dober zaslužek. Ponudbe na:

Familie W. Heinrich, Gasthof Waldeg, Muhlen b/Aarau (Aarg.) Schweiz

Iščemo za takoj **dekke** za bife in kot pomočnico pri serviranju. Začetnico izučimo. Dopisi naprošeni na: Hans Lipp, Restaurant Schlüssel, Liestal (Bld), Schweiz

12. Avstrijski lesni sejem Celovec

8. - 18. avgust 1963

1000 razstavljalcev iz 20 držav

Posebne razstave:

- Posebna razstava o produkciji: pogozdovanje in delovna tehnika, gozdarsko orodje nekdanj in danes itd., prireja koroška kmetijska zbornica ob sodelovanju in podpori zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo ter Avstrijskega produkcijskega centra.
- Posebna razstava zveznega sveta za lesno gospodarstvo o konstruktivni lesogradnji.
- Posebna razstava kvalitativnih in vrhunskih izdelkov avstrijske industrije pohištva, prireja združenje avstrijskih proizvajalcev pohištva, pospešuje zvezna zbornica obrtnega gospodarstva in strokovno združenje lesno-predelovalne industrije Avstrije.
- Posebna razstava: „Avstrijska smučka ima svetovni sloves“. Prireja strokovno združenje lesno-predelovalne industrije Avstrije.
- Moderne lesene konstrukcije in lesni sortimenti — prikazujejo avstrijska lesna podjetja, pospešuje in sodeluje strokovno združenje žagarske industrije Avstrije.
- Posebne razstave inštituta za gospodarsko pospeševanje: „Izvozne zmogljivosti Koroške — ob posebnem upoštevanju izvoza lesa“.

Inozemske posebne razstave:

- Mesto in pristanišče Trst.
- Jugoslovanska kolektivna razstava s pristaniščem Reka.
- Gospodarsko-informativna služba ZDA.

Mednarodna zborovanja:

7. do 9. avgust 1963: Delovno zborovanje evropskih strokovnih novinarjev lesnega gospodarstva iz Belgije, Zahodne Nemčije, Finske, Francije, Italije, Velike Britanije, Jugoslavije, Nizozemske, Norveške, Avstrije, Švedske, Švice.
12. avgust: Mednarodno srečanje evropskih trgovcev s pohištvo iz Zahodne Nemčije, Francije, Italije, Luksemburga, Avstrije, Švedske, Švice.
- Zvezni seminar s strokovnimi referati o proizvodnji pohištva v Evropi 13. in 14. avgusta 1963, podpira in pospešuje inštitut za gospodarsko pospeševanje zvezne zbornice obrtnega gospodarstva.

Pojasnila: Messedirektion Klagenfurt, Valentin-Leitgeb-Straße 11
Tel. 31 79, 66 20, 66 80 - Fernschreiber: 04/458

Radio program

Sreda, 14. 8.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite zagramo.

Četrtek, 15. 8.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Petek, 16. 8.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Poskočeno viže...

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m

UKV frekvenca 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napetosti za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 10. 8.: 6.30 Napotki za turiste — 8.35 Zabavni orkester radia Beograd — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Deset pianistov iz desetih dežel — 10.15 Pojo zabavni zbori — 11.00 Prometna oddaja — 13.30 Naši pevci zabavne glasbe — 14.05 Pojo naši operni pevci — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.50 Klavir v ritmu — 18.10 Skladnice za kratek čas — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Po domače — 20.50 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 11. 8.: 6.30 Napotki za turiste — 8.00 Prežihov Voranc: Nagrada — 8.30 Mladinski zbor in tamburaški orkester — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pisano nedeljsko glasbeno dopolnilo — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Tisoč pisanih taktov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Operni koncert — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Šport in glasba — 20.00 Slovenska narodna in domača glasba — 20.50 Športna poročila — 21.00 Popotovanja velikih skladateljev: Sergej Prokofjev.

Ponedeljek, 12. 8.: 8.05 Angleški in italijanski madrigali, francoski tanson — 8.30 Glasba ob delu — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Narodna glasba jugoslo-

vanskih narodov — 10.15 Trije srbski skladatelji — 12.45 Poje Ljubljanski oktet — 13.30 Moderni plesni ritmi — 14.05 Morda si želite to poslušati — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Glasbene uganke — 18.10 Pisana palata — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Melodije v mraku — 20.45 Kulturni globus — 21.05 Z letošnjega Dubrovniškega festivala.

Torek, 13. 8.: 8.05 Prizori iz jugoslovanskih oper — 8.35 Godala in lepe melodije — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Mojstri simfonije — 10.15 Operetne melodije — 10.35 Pevski zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 12.40 Iz Gounodove opere „Faust“ — 13.30 Od tod in onod — 14.05 Od Saše Santla do Uroša Kreka — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Planinska oddaja — 18.45 S knjižnega trga — 20.20 Radijska igra — 21.20 Srečadnji večer.

Sreda, 14. 8.: 8.05 Opera in balet — 8.55 Otroške razglednice — 9.10 Glasbena oddaja za cibabane — 9.25 Popevke — 10.30 Človek in zdravje — 10.40 Godba na pihala — 12.45 Waleške in škotske pesmi — 13.30 Slovenski pevci v domačih operah — 14.05 Mali koncert zabavne glasbe — 14.35 Po romanski in slovanski glasbi — 15.40 Amaterji pred mikrofonom — 17.05 Promenadni koncert — 18.10 Od skladatelja do skladatelja: Leoš Janáček — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Urica ob zabavni glasbi — 21.05 Iz Verdijevega „Otella“ — 22.15 Romantičnim plesalcem.

TELEVIZIJA

Sobota, 10. 8.: 19.00 „Kakor me želite“ — 19.30 Poročila — 19.40 Svet v sliki — 20.00 Pisani senčnik — 21.45 Poročila.

Nedelja, 11. 8.: 14.45 Svetovno prvenstvo v kolesarskih dirkah — 17.00 Dva mlada defektiva — 17.30 Svet mladine — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 „Figarova svatba“, opera — 22.45 Poročila.

Ponedeljek, 12. 8.: 19.00 Aktualni šport — 19.30 Poročila — 19.45 Svet v sliki — 20.00 Doživljaja v džungli — 21.30 Poročila.

Torek, 13. 8.: 19.00 Zadeva s Suzano — 19.30 Poročila

— 19.45 Svet v sliki — 20.00 Cuda živalskega sveta — 20.45 Variete — 21.20 Meja nad vrhovi — 21.35 Poročila.

Sreda, 14. 8.: 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 Fury, zgodba konja — 18.15 Za družino — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Poročila — 19.45 Svet v sliki — 20.00 Pesem vseh pesmi — 20.55 Črna na belem — 21.25 Poročila.

Četrtek, 15. 8.: 17.00 Za otroke: Lassie, zgodba psa — 17.25 Za družino: Naš knjižni kotiček — 19.55 Poročila in športni komentar — 20.10 „Živci“, komedija — 21.00 „Odmeh“, film — 22.00 Poročila.

BETONWERK SEMMELROCK

Klagenfurt, Welzenegger Zeile 18-20, Tel. 46-20

Hohlblocksteine - Betonrohre - Hüttenbimssteine - Deckensteine - Keller-Verguß-Steine - Fertigteile - Zwischenwandsteine - Gehweg-Gartenplatten

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uradništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Boravljje. — Dopis naj se pošilja na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Tesarstvo

F. Gasser

Bilčovo

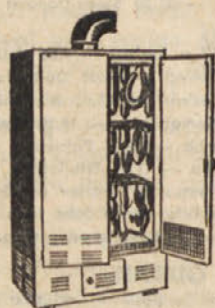
telefon (0-42-28) 24-19

Himmelberger Zeughammerwerk

Leonhard Müller & Söhne

Frantschach-St. Gertraud

- Forstwerkzeuge
- Druckluftbremsanlagen
- Gartengeräte
- LKW-Aufbauten
- Motorsägen
- Hiab-Kran
- Anhänger
- PKW: Peugeot, Isar
- Traktoren
- LKW: Scania-Vabis

Tschojerjeve omare za prekajevanje in shrambo mesa

Totalizirane z najnovejšo notranjo izolacijo iz vbrizganega azbest-cementa, obnovljene s samotnim kuriščem, v dveh izvedbah „Kmečki ponos“ in „Kmečki prijatelj“. Različne velikosti! Brezkonkurenčne cene. Jamčimo za prvovrstno prekajeno meso, tisočkrat preizkušena in za vsako gospodinjstvo shramba za vse letne čase. Enostavno upravljanje, popolnoma avstrijski proizvod, odlikovan z 2 zlatimi in 2 srebrnimi kolajnami. Dobava od podjetja Dropolje - Tröpolach. Plačilne olajšave, tri mesece brez obresti.

WILHELM TSCHOJER

TRÖPOLACH, GAILTAL, KÄRNTEN : 0 42 84 / 23 6 04

Zahtevajte še danes brezplačne prospekte in brezplačno nasvetovanje s strani naše strokovne zunanje službe.

Pri nakupu razstavljenega izdelka povrnemo prevozne stroške. Obiščite me na Koroškem velesejmu na mojih obeh razstaviščih na prostem in v hali 4, koja 13!